Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...ынай 1921 оной ...рин 21-нэй гарана | № 92 (13887) | 1975 оной апрелиин 19, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

КОММУНИС БАЙГУУЛАЛТЫН БА БАТА БЭХИ ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

Эхэ орон Эсэгэ ороноо ...ын Агууехэ дайнда туй...латынгаа 30 жэлэй ойе ...арадай политическэ, ажа...жалтын оршон байдалда ...байна. Совет арад комму...ество байгуулха хэрэгтээ, ...рамдалай, демократиин, ...лэгэй уг зорилгонуудые ...ын түлөө фашизмда, ми...мда эсэргүүгээр арадуу...р тэмсэлдэ үнэхөөрөө түү...алтануудые туйлажа, энэ ...ойе тэмдэглэхэнь. Совет ...эдэбхи үүсхэлынь, комму... хэрэгтэ тэдэнэй хизаар...эхэ байһаниинь 1975 оной ...ахын түсэбые, юһэдэхи ...жэлэй түсэбые бүхыдэнь ...айгаар дүүргэхын ба ...дүүргэхын түлөө асари ...лтэрһэн социалис мүры...рөөһөө харагдана.

...эрнүүдтэ Ленинскэ пар...вет арадай ажабайдалда ...ушар хэрэг болоо гэбэл, ...апрелиин 16-да КПСС-...ральна Комитедэй Пленум ...Л. И. Брежневэй элидхэ...ленум Советскэ Союзай ...партиин ээлжээтэ, XXV ...1976 оной февралиин ...рлаха тухай асуудал шиид-...

...партиин съезднүүд совет ...хүгжэлтын, коммунис ...лтын шухала шатанууд ...байна. КПСС-эй XXV ...партиин, арадай револю-...ноор шэнэдхэн байгуулгын ...далай, коммунизмын агуу-...эй һалбаран мандахын ...ари ехэ тэмсэлэй шэнэ ...үдые табиха юм.

...КПСС-эй ЦК-гай Полит...бюрогэй гэшүүн, СССР-эй гадаа...дын хэрэгүүдэй министр нүхэр ...Громыкын «Советскэ Союзай ...хоорондын байдал ба га...дын политика тухай» элидхэл ...зүбшэн хэлсэбэ.

...асуудал хаража үзөөд, ...Центральна Комитедэй ...партиин XXIV съездын ...политическэ хараа шу...бэелүүлхэ талаар, гэрэнэй ...абаһан Эб найрамдалай ...ые дүүргэхэ талаар По...бюрой, КПСС-эй ЦК-гай Ге...секретарь нүхэр Л. И. ...эй ажал ябуулгые һай...бүрин дэмжэжэ байһанаа ...

...эй дэлхэйн оршон бай...XXIV съездын марксистско-...ёһоор шэнжэлһэниие, ...КПСС-эй уласхоорондын ажал ...талаар тэрэнэй табиһан ...үдые тон зүб, холын ха...айгаа гэжэ оршон байда...үнэмшэсэтэйгөөр баталаа, ...ум ханангяар тэмдэглэбэ. ...ын ба ороноо хамгаалха ...талаар Советскэ Сою...социалис хани нэгэдэлтэ ...нуудай ехэ ехэ туйлалта...дүү гүрэнүүдэй бата бэ...һаналтай, эб найрамдал, ...үндэһэн аша туһые хам...аар тэдэнэй ажал ябуул...таарал даһан, сэхэ шууд, ...олтой байһан ушар ха...ын социалис политикын ...та амжалтануудайнь ...ури болоно»,— гээд Пле...лээ.

...Союз, манай ханинар ...нигууд — дэлхэйн үйлэ ...эдэбхитэй хабаадагшад ...иин XXIV съездын то...гадаадын политическэ ...амые, Эб найрамдалай ...е шууд сэхээр бэелүүл...ушар социализм, ком...айгуулха замаар саашадаа ...абшаха гадаадын зохид ...нүхэсэл Советскэ Союз...үү оронуудта олгожо ...

...парти, тэрэнэй Цент...комитет, ЦК-гай Политбю...эй XXIV съездын шиид...тэй зохилдуулан, со...ни барисаае саашадань ...аха дүү оронуудтай ...эй холбоо барисаа хүг...эб найрамдалай түлөө, ...ын оршон байдал дэ...змын байдал бэхижүүл...тэмсэлдэ шэнэ амжал...туйлаха хэрэгтэ зорюу...хамтынгаа ажал ябуул...лдуулжа байха хараа

шугамые бэелүүлнэ. Европын социалис гүрэнүүдэй политическэ, бэеэ хамгаалха талаар хани харилсаанай найдамтай зэбсэгынь Варшавска договорой эмхидэл хоёр арбаад жэлэй туршада боложо байһаар. Дэлхэйн социалис хани барисаанай нэгэдэл, һүр хүсэн хэлбэришэгүйгөөр бэхижэнэ. Тэрэнэй арадуудай аха дүүгэй хани барисаае социалис гүрэнүүдэй коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай марксистско-ленинскэ интернациональна нэгэдэл шэрээн бэхижүүлнэ.

Социализмын бусад оронуудтай, демократическа, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдтэй суг хамта манай партиин, гүрэнэй ябуулдаг тэмсэл уласхоорондын байдалые һайжаруулаа. Түгшүүрилтэ байдал һуларуулха шэглэл диилэжэ байна. «Хүйтэн дайнай» империалис политика диилдэнэ. Социальна ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байха гол ёһонууд ээрхэг түримхэй ба дарлалтын политикада эсэргүүсэжэ, эб найрамдалай хүсэнүүдые жагсааха шухала нүхэсэлынь болоно, буржуазна гүрэнүүдэй юумэ зүбөөр бодомжолдог бүлэгүүдые түгшүүрилтэ байдал һуларуулгада хабаадуулха арга олгоно.

Европодо аюулгүй байдалай ба хани харилсаанай талаар зүблөө зарлаһан ушар энэ һайн хубилалтын боложо байһанай үнэмшэсэтэй гэршэнь болоно. Ойрын сагта энэ зүблөөе дээдын хэмжээн дээрэ амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадал Европодохи эб найрамдал бэхижүүлхэ, бүгэдэ ниитын эб найрамдал, арадуудай аюулгүй байдал хангаха замда тон ехэ амжалта боложо үгэхэ байна.

Уласхоорондын хёмороое зүбөөр, амгалан ёһоор гуримшуулха шухала бүхы эрхэ нүхэсэл мүнөө бии гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум тэмдэглэнэ.

Дүтын Зүүн зүг аюултай, түгшүүрилэй гуламта олон жэлэй туршада байһан зандаа. Энэ райондо сэрэгэй шэнэ тулалдаанай аюул усадхагдаагүй байһаар. Шалтагааниинь гэхэдэ, Израилиин эзэмдэһэн араб газар мүнөө болотороо сүлөөлэгдөөгүй байна. Бидэнэр Дүтын Зүүн зүгэй асуудалые политическэ талаар гуримшуулхые, ёһын тэдыдэ бэшэ, харин бодотоор гуримшуулхые, бата бэхи эб найрамдал тогтоохые хүсэнэбди. Тиихын тула араб газарые ээрхэг түримхэйшүүлһээ хүсэдөөр сүлөөлхэ, палестинынхидэй хуулита эрхые, өөрынгөө гүрэн түрэ байгуулха хүрэтэр гэдэнэй эрхые хамгаалха, энэ районой бүхы гүрэнүүдэй бэеэ даанхай байха, бэеэ даанхайгаар хүгжэхэ эрхыень хангаха шухала. Энэ хёмороото байдалые хүсэдөөр гуримшуулхын тула Дүтын Зүүн зүгэй асуудалаар Женевэдэхи амгалан ёһоной конференци зарлаха шухала.

Индохитадай тэмсэжэ байһан арадуудые Советскэ Союзай, социализмын аха дүү оронуудай интернационалис ёһоор дэмжэжэ байһан ушарай үнэн зүб байһаниинь мүнөө шэнэ хүсэтэйгөөр харагдажа байна. Энэ дэмжэлгэ хадаа империалис добтолгые бута сохиходонь Вьетнамай баатар арадта туһалаа. Вьетнам газар дээрэ дайе зогсоохо, эб найрамдал һэргээн байгуулха тухай Парижай хэлсээе бүхы дэлхэй ехэ һайнаар хүлеэн абаа һэн. Үмхирэн һалажа байһан Сайгоной гурим мүнөө һандаран унахаар болоод байна. Тэрэ гурим Парижай хэлсээе дүүргэхэ гэжэ бодомжолоошьегүй, сэрэгэй һүйдхэлтэ ябуулгануудые саг үргэлжэ эмхидхэжэ байгаа. Һүүлэй үедэ Урда Вьетнамай патриотическа хүсэнүүдэй туйлаһан ехэ амжалтануудые дэлхэй дээрэхи үнэн сэхэ хүн бүхэн амаршалха ёһотой. Вьетнам арадай хуулита эрхые хамгаалхын түлөө, Вьетнамай дотоодын хэрэгүүдтэ гадаада талаһаа хамааралсаха ябадалые усадхахын түлөө, Парижай хэлсээе бүхы хабаадагшадайнь зүгһөө нарин нягтаар бэелүүлхын түлөө Советскэ Союз, социализмын аха дүү оронууд, түрүү бүхы хүн түрэлтэн оролдоно.

Эдэ үдэрнүүдтэ Камбоджын патриотическа хүсэнүүдэй сүлөөрэлгын арми түб хотодо орожо, тэндэхи хүлһэнэй гуримые бута сохихо тэмсэлээ түгэсхэжэ байна. Индохитадай арадууд иигэжэ бэеэ даанхай, эрхэ сүлөөтэй байхэ нугаршагүй хүсэл зоригоо харуулаа. Тэдэнэр империалис эзэмдэгшэдэй, дотоодын хархисуудай һанаашалгые буруутуулһан байна.

Европын заха газараар түгшүүрилтэ байдалай гуламта байһаар. Энэ хадаа Кипр болоно. НАТО-гой сэрэгэй бүлэглэлэй хорото ажал ябуулгаар бэеэ даанхай Кипр гүрэниие таһа сохижо, бодото дээрээ усадхаха һэдэлгэ гаргагдана. Энэ гүрэнэй бүрин бүтэн зандаа, бэеэ даанхай байхые Советскэ Союз хүсэнэ. Энэ хараа бодомжые диилэнхи олон оронууд дэмжэнэ.

Манай парти, гүрэн эб найрамдалай, арадуудай хоорондохи хани барисаанай политика бэелүүлхэдээ, түгшүүрилтэ байдал һуларуулха политикын гол зорилгонь гэхэдэ, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудые байгуулхадаа, хүсэ хэрэглэхэ ябадалһаа арсахын түлөө, гүрэнүүдэй бэеэ даанхай байдалые, газар хилэнүүдэйнь өөртөө хүртэшэгүй байлгые, адли тэгшэ эрхые, дотоодын хэрэгтэ хамааралсахагүй гэхэ мэтэ уласхоорондын харилсаануудай гол шухала ёһо гуримуудые мэдэрхэ, сахиха ябадалые үндэһэ болгодог байна. Эдэ гол ёһонууд бүгэдэндэ хабаатай. Тэдэниие бүхы гүрэнүүд сахиха ёһотой. Советскэ Союз эдэ гол ёһонуудые шууд сэхээр баримталдаг юм. Энээниие США, Франци, ФРГ, Англи, Итали, Япон болон бусад капиталис оронуудтай байгуулһан манай харилсаануудай һайн шэглэлтэйгээр хүгжэжэ байһан ушар гэршэлнэ. Энэ талаар олон гүрэнүүдэй хүтэлбэрилхы хүнүүдтэй совет хүтэлбэрилэгшэдэй хэһэн хоёр талын уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд шухалын шухала үүргэ дүүргэһэн байна.

СССР-эй ба США хоёрой хоорондохи харилсаанда горитойхон хубилалта болоо. Энэ хубилалта бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлгэдэ ехэ нүлөө үзүүлнэ. Энэ хубилалта хадаа совет-американ эгээн дээдэ хэмжээнэй уулзалгануудай үрэ дүнгүүдтэй гол түлэб холбоотой юм. Эдэ уулзалгануудай үедэ баталагдаһан хэлсээнүүд, хөөрэлдөөнүүд һайн мэдээжэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй США-гай президент Дж. Фордтой Владивостогто уулзажа, стратегическэ буу зэбсэг хизаарлаха асуудалаар баталһан шэнэ хэлсээн туйлай ехэ удха шанартай юм.

Совет-американ харилсаануудта орёо асуудалнуудшье бии. Юуб гэхэдэ, США-да эдэ харилсаануудые һайжаруулгада эсэргүүсэдэг нүлөө ехэтэй хүсэнүүд бии юм. Хоёр оронуудай хоорондохи экономическа холбоо барисаан үшөөл гуримшуулагдаагүй байһаар. Ушарынь гэхэдэ, СССР тушаа экономическа, худалдаа наймаанай хэрэг эрхилхэдээ, хашалта хэрэглэхэ гэһэн һэдэлгэ гаргагдана. СССР тушаа США-гай зүгһөө худалдаа наймаанай, урьһаламжын хашалта хэрэглэхэ гэһэн хуулинууд болюулагдажа, хоёр оронуудай худалдаа наймаанай, экономическа холбоо барисаанда һайн үндэһэ һуури табигдаха бэзэ, гэжэ Советскэ Союзда хүлеэгдэнэ.

Һүүлэй үедэ СССР ба Хитад хоёрой хоорондо ямар нэгэн хубилалтанууд болоогүй, Хитадай маоистска хүтэлбэри Советскэ Союз ба социалис аха дүү бусад оронууд тушаа, мүн марксистско-ленинскэ шууд сэхэ хараа шугам баримталдаг аха дүү бүхы партинууд тушаа хорото ябуулгануудаа урдынхидаал мэтэ бэелүүлнэ байһаар. Маоистнууд гадаадынгаа политика ябуулхадаа, империалис эгээн хархис хүсэнүүдтэй үнинэй нэгэдэнги болонхой. Советскэ Союз КПСС-эй XXIV съездын, нүхэр Л. И. Брежневэй үгэ дотор тодорхойлогдоһон шууд сэхэ хараа шугамые хүтэлбэри болгон, совет-хитад харилсаануудые гуримшуулхые саг үргэлжэ хүсэдэг юм. Бидэнэр хитад арадтай хани харилсаагаа, хани барисаагаа һэргээн байгуулхаар бэлэн байдагбди. Совет хүнүүд хитад арадые үнэн зүрхэнһөө хүндэлөө, хүндэлжэ байдаг юм.

Ази, Африка болон Латинн Америкын хүгжэжэ байһан, бүлэглэлнүүдтэ оролсодоггүй оронуудтай холбоо барисаагаа саашадань бэхижүүлгэдэ Советскэ Союз ехэ анхаралаа хандуулна. Тиимэ һайн, үргэн ехэ харилсаануудай гайхамшагта жэшээ гэхэдэ, СССР Инди хоёрой хани барисаан, хани харилсаан болоно. Энэ үльгэр жэшээ Азидахи оршон байдалда, бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлгэдэ ехэ һайн нүлөө үзүүлнэ.

Политическэ һуларуулга сэрэгэй һуларуулгаар баталагдажа, буу зэбсэг хизаарлаха хэрэгтэ, буу зэбсэгээ хуряахын түлөө тэмсэлдэ, бэе бэедээ ашатай туһатайгаар адли тэгшэ эрхын ёһоор, хашалтагүйгөөр, дотоодын хэрэгтэ хамааралсалгагүйгөөр бүхы оронуудай уласхоорондын экономическа, научно-техническэ, соёл культурын холбоо барисаа хүгжөөлгэдэ тэрэнэй туһа хүргэхые Советскэ Союз саг үргэлжэ хүсэжэ байдаг юм.

Гэхэ зуура, дай жүрөөдэдэг хархис бүлэгүүд, ээрхэг түримхэй хүсэнүүд мүноөнэй дэлхэйдэ боложо байгаа зүйтэй ябуулгануудые таһалдуулха һэдэлгэнүүдые гаргаһаар гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум тэмдэглэбэ. Тэдэ хүсэнүүд яралтайгаар зэбсэглэлгые һужэрөөхэ гэжэ оролдоно, уласхоорондын оршом соо бии байһан зүришэлдөөнүүдые усадхаха ябадалда эсэргүүсэнэ, бусад оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр хамааржа, сүлөөтэ байдалай ба демократиин түлөө тэмсэлые таһалдуулха, амгалан ёһоор зэргэ оршолгын политикые хүндэгүй болгохо һэдэлгэ гаргана.

Империалис, хархис хүсэнүүд Советскэ Союзда, аха дүү социалис оронуудта эсэргүү, мүнөө сагай бүхы революционно-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдтэ эсэргүү хардалга гүрдэлгын ба зэбүүрхэлэй үсэд ябуулгануудые хэнэ. КПСС, Совет гүрэн эб найрамдалай дайсадай хорото ябуулгануудые саашадаа һэримжэтэй хёрхоор хинан харадаг байха, совет арадай аша туһые, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай, арадуудай сүлөөтэ байдалай аша туһые бата найдамтайгаар, сэхэ шууд аршалан хамгаалжа байха.

«Элдэб оронуудай хүтэлбэрилхы политическэ ажал ябуулагшадай ходо ходо үнгэргэдэг уулзалганууд, тэрэ тоодо дээдэ тушаалтадай хоёр талын ба олон талын хөөрэлдөөнүүд амгалан гуримаар зэргэ оршолгын гол ёһонуудай үндэһөөр уласхоорондын харилсаае шэнэдхэн хүгжөөхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэдэг байгаа, саашадаашье дүүргэхэ зэргэтэй» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум зааба.

КПСС-эй ба Совет гүрэнэй гадаадын политикань бүхы ажалша хүн түрэлтэнэй хүсэл эрмэлзэлдэ харюусадаг, ангиин хараа бодолтой, ленинскэ сэхэ шууд политика болоно. Ээрхэг түримхэйшүүл боложо болохо этэгээдүүд, балмад ябадалда дуратайшуул, буу зэбсэгээр занагшад арадуудай зүгһөө бүри эрид шанга харюу сохилтоор хаа хаанагүй угтагдаха оршон байдалай дэлхэй дээрэ тогтоогдохоор, эб найрамдал, аюулгүй байдал, ерээдүйн эб эетэ харилсаанда этигэл дэлхэйн элдэб районуудтахи бүри үргэн олон зоной туйлалта бодото дээрээ болохоор — иимэ зорилго, өөрынгөө арадта дуратай, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ дэбжэлтэ тухай бодомжолдог хүн бүхэнэй бүхы хүсэ шадалаа зорюулһанда хүрэмөөр зорилго табигдана», — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев манай партиин ба арадай хүсэл зоригые элирхэйлэн, ВСРП-гэй XI съезд дээрэ мэдүүлээ һэн.

СССР-эй гадаадын-политическэ бүхы ажал ябуулгань совет экономикые, эрдэм болон соёлые хүгжөөлгэтэй, эдэнэй амжалтануудтайнь таһаршагүй нягта холбоотой. Энэмнай социализмын удха шэнжые, тэрэнэй арюун нангин зорилгонуудые үндэһэ болгон, капиталис байгуулалтаһаа социалис байгуулалтын булюу һайниие ойлгохо ябадал үргэн олон арад түмэнэй оюун бодолдонь нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ туһа хүргэнэ. Эдэ булюу талануудынь мүнөөнэй экономическа кризисэй ба капиталис дэлхэйдэхи бусад зүрилдөөн хёмороонуудай оршон байдалда илангаяа эли тодоор харагдана.

Советскэ Союзай ба аха дүү оронуудай ажалшад дэлхэйн социализмын амжалтануудаар, революционно хүсэнүүдэй хэлбэришэгүй ургалтаар, бата бэхи эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй ехэ туйлалтануудаар омогорхохо эрхэтэй. Бүхы дэлхэй дээрэхи манай союзнигууд ба ханинар түсэбтэ совет табан жэлнүүдэй дүнгүүдээр, СССР-эй түсэбтэ экономикын амжалтануудаар, коммунизмын нангин зорилгонуудта совет арадай үнэн байлгаар баясана, энэ ушар бүхы ажалша хүнүүдтэ зориг бадаруулма жэшээ болоно.

Манай арадай агуу ехэ революционно-шэнэдхэн байгуулхы ажал хэрэгүүдые сэсэн мэргэн Коммунис парти, тэрэнэй ленинскэ штаб — Центральна Комитет, нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй Политбюро хүтэлбэрилнэ.

Манай парти коммунис байгуулалтын шэнэ амжалтануудай түлөө, эб найрамдалай ба социализмын уласхоорондын хүсэ нүлөөе батадхахын түлөө тэмсэлдээ совет обществын суртал бодолой-политическэ бата эмхидэл нэгэдэлдэ, хүсэн түгэлдэр социалис экономикодо, 30 жэлэй урда тээ гитлеровскэ сэрэгэй хүсые һамна бута сохиһон СССР-эй алдар габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ түшэглэнэ. Совет арадай гушаад жэлэй турша соо амгалан тайбан оршон байдалда ажаһууһан, ажаллажа байһан ушар КПСС-эй түүхэтэ туйлалтын гэршэ жэшээ болоно. «Социальна, национальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэлшэдтэй хододоо һанал нэгэтэй байдаг тухайдаа Ленинэй парти дахинаа элирхэйлэн мэдүүлнэ. Марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудай үндэһөөр дэлхэйн коммунис хүдэлөөе бүри ехээр бэхижүүлхын тула Ленинэй парти урдынхидаал адляар шухала бүхы юумэ хэхэ байха» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй тогтоол дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

Мүнөө хүрэтэр хэһэндээл адли сэхэ шууд бодомжотойгоор, эдэбхитэйгээр эб найрамдалай программа хүсэд бүрин бэелүүлхэ гэжэ оролдохыень, совет арадай зүгһөө нэгэ һаналтайгаар дэмжэгдэдэг XXIV съездын гадаадын-политическэ хараа шугам баримталан бэелүүлхыень, Центральна Комитедэй Пленум Политбюродо даалгана.

ЦК-гай Пленум түсэбтэ юһэдэхи табан жэлые дүүргэхэ талаар туйлагдаһан амжалтануудые тэмдэглэхэ зуураа, түсэбтэ табан жэлэй һүүлшын, түгэсхэхы жэлэй даабаринуудые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ партийна организацинуудай, бүхы хүдэлмэришэд, колхозникууд болон интеллигенциин анхарал хандуулха шухала гэжэ тоолоно. энэмнай арад зоной баян дэлгэр байдалые бүри һайжаруулха, эб найрамдалда дуратай агуу ехэ Эхэ оронойнгоо уласхоорондын хүсэ нүлөөе бүри ехээр бэхижүүлхэ шэнэ ехэ алхам хэхэ арга олгохо байха.

Ленинэй парти, совет арад КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүдые сэдьхэлээ ехээр ханан, ехэ урма баяртайгаар угтаа. Эдэ шиидхэбэринүүд Эхэ ороной амгалан байдалай, һалбаралгын ба зол жаргалай аша туһада, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай арадуудай, дэлхэйн бүхы арадуудай эб найрамдал болон аюулгүй байдалые батадхалгын аша туһада гайхамшаг шэнэ илалта амжалтануудые туйлахыень коммунистнуудые, бүхы совет хүнүүдые зоригжуулна.

Парти, арад зон КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ байха. Бидэнэр юһэдэхи табан жэлые нэрэтэй солотойгоор түгэсхэжэ, ерэхэ арбадахи табан жэлэй амжалтануудай үндэһэ һуури табихабди. Коммунизмын, эб найрамдалай хэрэгэй илан мандалгын аша туһада зохёон байгуулхы шэнэ туйлалтануудай программаар парти болон арадые зэбсэглэхэ КПСС-эй XXV съездые совет хүнүүд нэрэтэй солотойгоор угтаха.

«Правдын» апрелиин 18-най түрүү бэшэг.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

ТҮЙМЭР САРАХА ҺАЙН ДУРАНАЙ ДРУЖИНЫН ГЭШҮҮН В. В. ЧИН-ВИНИИЕ «ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР ШАГНАХА ТУХАЙ

...зоори абарха үедөө эрэлхэг зориг гаргаһан габьяата ябуулга хэһэнэйнь түлөө түймэр сарахын дуранай дружинын гэшүүн Василий Владимирович Чин-Виниие «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор (...наһан хойнонь) шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

...Кремль. ...оной апрелиин 17.

* * *

Иимэ ушар Буряадай республикын Ярууны аймагай Исэнгэ тосхондо болоһон байна. Энтэ түймэр гараад, һургуулиин байшангые агшан зуура дүлөөрөө шатаажа эхилбэ. Исэнгын совхозой түймэр сараха һайн дуранай дружинын гэшүүдэй тэндэ ерэхэдэнь, һургуулиин байшан барандаа галаар эзэлэгдэнхэй байгаа. Дружинник Василий Чин-Вин хамагһаа түрүүлэн галтай тэмсэжэ оробо. Гартаа брандспойт барингхай, байшангай хушалта дээрэ тэрэ дары гараадхёо. Шэн зоригто комсомолец уһа сасажа гэрэй шаталгые зогсообо. Теэд, һанагдаагүй ушарал тохёолдоо. Спортын залай хушалтань сүмэрэн унаба.

...Коммунис ажалай ударник В. В. Чин-Вин 28-тайдаа гэнтын аюулаар наһа бараа. Гүрэнэй зөөри абарха үедөө эрэлхэг зориг, шэн габьяа гаргаһанайнь түлөө, наһа бараһан хойноо «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаа.

(ТАСС).

Галина Халзановна Санданова «Улаан Аха» колхоздо һаалишанаар ажиллаһаар унинэй. Дүй дүршэлөөр баян ажалша бэрхэ энэ һаалишан үнгэрэгшэ жэлдэ колхозой һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа гараа. Тэрэ харууһалдаг хайнаг үнеэн бүриһөө 900 килограмм тоһолиг һү һааһан байна. Табан жэлэй һүүлшын, түгэсхэхы жэлдэ Галина Халзановна хайнаг бүхэнһөө 1000 килограмм һү һаахаб гэжэ социалис уялга абаһан юм. Тиимэһээ тэрэ мүнөөнһөө хүсэ шадалаа гарган хүдэлнэ. Коммунист эхэнэрэй үгэ заатагүй бэелүүлэгдэхэнь найдамтай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Улаан Аха» колхозой түрүү һаалишан Г. Х. Санданова.

Д. ДУГАРОВАЙ фототекст.

КПСС-эй ЦК-гай АПРЕЛИИН ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БҮХЫ СОВЕТ АРАД ҺАЙШААНА, ДЭМЖЭНЭ

МАКЕЕВКЫН БУЛАД

Манай арад партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, түсэбтэ табан жэлэй турша соо экономико, эрдэм болон соёлоо хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ амжалтануудые туйлаа. С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Макеевскэ металлургическа заводой миниишье бригадын ажалладаг нэгэдэхи мартеновскэ пеэшэнэй коллектив эдэ амжалтануудта хубитаяа оруулһан байна.

Амгалан байдалай программа баталан абаһан, партиин XXIV съездын гадаадын-политическэ хараа шугамые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй эрхилжэ байгаа ажал ябуулгые Макеевкын металлургнууд, бүхы совет арадтал адляар, үнэн зүрхэнһөө һайшаана, бүрин дэмжэнэ.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын тула шухала бүхы оролдолго хүсэлэлгэ гаргахабди.

В. НИКИТЕНКО,
С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Макеевскэ металлургическа заводой булад хайлуулагша, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Социалис Ажалай Герой.

ДЭМЖЭНЭ, ҺАЙШААНАБДИ

КПСС-эй ээлжээтэ XXV съездые ерэхэ жэлэй февральда зарлаха тухай КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй тогтоол манай колхозой гэшүүдэй дунда политическэ ба ажалай ехэ эдэбхи үүсхэбэ. Чуваши дотороо түрүүлэн эртынгээ орооһото ургамалнуудые тарижа дүүргээд, түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ үндэр баян — гектар бүриин 32 центнер гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 6 центнер шахуугаар ехэ ургаса абаха зорилго табибабди. Манай оролдолго хүсэлэлгэнүүд газар таряалангай, мал ажалай продукци үйлэдбэрилгын талаар түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые амжалтатай дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ ябадалда зорюулагдана.

А. ЕВТИХЕЕВ,
Чувашай АССР-эй Яльчикска районой «Победа» колхозой түрүүлэгшэ.

Ажалайнгаа амжалтануудые арьбадхахабди

Партиин XXIV съездын баталан абаһан, амгалан байдалай программые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула Политбюрогой, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй ябуулжа байгаа хүдэлмэриие һайшааһан КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй материалнуудтай манай предприятиин коллектив ехэ анхаралтайгаар танилсажа байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулжа абаһан уялгануудаа фабрикымнай коллектив болзорһоо урид дүүргэбэ. Жэлэй эхинһээ хойшо манайда түсэбһөө гадуур нэхэгдэһэн утаһаар трикотажна таби мянга шахуу хэрэгсэлнүүдые бүтээжэ болохо юм.

Сатина КУЛМАТОВА,
СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Фрунзенска хлопок ээрэдэг фабрикын мотальщица.

Габшагай ажалаа партиин XXV съездын хүндэлэлдэ зорюулхабди

Манай бригадын гэшүүд КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй документнүүдтэй ехээр һонирхон танилсажа байна. Энэ пленум бүхы коммунистнуудай, бүхы совет хүнүүдэй һанал бодолые элирхэйлэн, партиин XXIV съездын гадаадын-политическэ хараа шугамые бэелүүлхын тула ленинскэ Политбюрогой, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй эрхилжэ байгаа ажал ябуулгые һайшаана, дэмжэнэ.

Бидэнэр, барилгашад, манай партиин эб найрамдалта политикые үнэн зүрхэнһөө һайшаан дэмжэнэбди. Эхэ оронойнгоо аша туһада, коммунизмын илан мандалгын аша туһада зорюулдаг оролдолго хүсэлэлгэнүүдээ арьбадхахабди.

Манай коллектив КПСС-эй ээлжээтэ XXV съездые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтаха байха.

И. А. ГАМАЛЕЙ,
Социалис Ажалай Герой, Хабаровскын байрын гэрнүүдые баридаг комбинадай хабсаргагшадай бригадир.
(ТАСС).

АЖАЛАЙ ЕХЭ АМЖАЛТА

ГУСИНООЗЕРСК (Телефоноор абтаба). Бага-Холбоолжоной уурхайн (директорынь Р. Д. Даржаев, парторганизацинь бюрогой секретарь П. Б. Дугаров, профкомойнь түрүүлэгшэ В. И. Истомин) шахтёрнууд ажалдаа ехэ амжалта туйлаба. Тэдэнэр апрелиин 17-до 9-дэхи табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэбэ. Түсэбөөр хараалагдаһан 3.150 мянган тонно нүүрһэн малтагдажа, түрэл орондоо тушаагдаба.

Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэлгэдэ А. К. Шевченкын, П. И. Коноваловай, Ф. Н. Бакшеевэй хүтэлбэрилдэг экскаваторнуудай экипажнууд онсо шалгаржа, ехэхэн хубитаяа оруулаа.

Амжалтануудаараа урмашаһан Бага-Холбоолжоной шахтёрнууд ажалайнгаа эршые улам шангадхажа, 10-дахи табан жэлэй түсэбөөр ажаллан В. И. Ленинэй түрэһэн үдэртэ эрхим бэлэг барихань.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

КОММУНИС СУББОТНИК—АЖАЛАЙ ҺАЙНДЭ

АГУУ БАГШЫН ЗААБАРЯАР

Манай республикын ажалшад, бүхы совет арадтал адляар, коммунис субботнигто гарахань. 56 жэлэй саада тээ орон доторнай түрүүшын субботник Москва—Сортировочная деподо болоһон түүхэтэй. Тиихэдэ партиин 13 гэшүүн, тэдэнэй тала баригша үшөө 2 хүн түрүүшын субботнигто хабадаа һэн. Зүгөөр энэмнай шэнэ, коммунис ажалай эхин байгаа. В. И. Ленин энэ хүдэлөөе «Агуухэ үүсхэл» гэжэ нэрлээ бэлэй.

В. И. Ленин коммунис субботник тухай ингэжэ бэшээ һэн: «Коммунизмын бодото эхин болохо коммунис субботнигууд юрэ бусын шухала удха шанартай байна. Тиимэһээ энэнь тон шухаг ушар болоно, яахадааб гэхэдэ, капитализмһаа коммунизмда орохо түрүүшын лэ алхамуудай хэгдэжэ байһан шатада гараад байнабди».

Владимир Ильич түрүүшын субботнигуудые ерээдүйн обществын тухэл шэнжэ гэжэ тоолодог байгаа. Түрүүшын субботнигууд олон миллион ажалшадай үүсхэл гаргалгын үргэн замые нээжэ үгөө. Субботнигой ашаар бүхы орон дотор социалис мүрысөөе үргэнөөр хүгжөөхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ арга олгоһон байна.

Коммунис парти ленинскэ сурталай бодолые хүтэлбэри болгон, социалис мүрысөөнэй теори болон бодото хэрэгые саг үргэлжэ хүгжөөнэ. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд соо, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй удаадахи тогтоолнууд дотор, КПСС-эй ЦК-гай партида, совет арадта хандаһан Хандалга соо социалис мүрысөөе хүтэлбэрилхэ онол аргануудые хүгжөөхэ тухай асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. 46 жэлэй саада тээ Ленинградай «Красный выборжец» заводой оройдоо 8 хүнһөө бүридэһэн бригадын гэшүүд социалис мүрысөөн тухай хэлсээе орон дотороо түрүүшынхеэ баталаа һэн. Харин мүнөө манай республикын ажалшадай 93 процентнь социалис мүрысөөндэ хабаадана, 157 мянган хүн коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ. Республика доторнай хонишодой 245 бригаданууд социалис мүрысөөнэй ашаар 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьга түлжүүлдэг болонхой. Тиихэдэ «Электромашина», ЛВРЗ, «Теплоприбор» заводуудай коллективүүд энэ жэлдэ «Жэшээтэ гуримтай, ажалай үндэр журамтай коллектив» гэһэн нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ эхилбэ.

1970-аад онуудай социалис мүрысөөнэй онсо зүйлынь юуб гэхэдэ, олон түмэн арад энэ ехэ хүдэлөөндэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадажа, угтамжын түсэбүүдые баталан абана, ухаалан зохёогшод ба уралан наринжуулагшадай хүдэлөөн дэлгэрнэ, залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ хэрэг үргэдэнэ. Хэдэн арбаад мянган хүдэлмэришэд, техникүүд болон инженернүүд юһэдэхи табан жэлэй жасада хубитаяа оруулхын түлөө тэмсэлдэ жагсаа. Тэдэнэр жэл бүри 3.000 ондоо уралан наринжуулгын, ухаалан зохёолгын дурадхал оруулна. Тэдэнэй олонхинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ.

Гэхэтэй хамта мүнөө үеын социалис мүрысөөнэй үшөө нэгэ онсо зүйлые тэмдэглэхэ шухала. Зарим түрүүшүүлэй эгээн ехэ түйлалта мүнөө заводой, фабрикын, колхоз болон совхозой коллективэй түйлалта болоно. Жэшээлхэдэ, 1973 ондо «Байгал» гэжэ ухозой хоёр һаалишад — С. П. Степанова, Л. П. Седых үнеэн бүриһөө 5.000 килограмм һү һаадаг байгаа һаань, 1974 ондо 11 һаалишан энэ шатада хүрэһэн байна. Тус ажахын һаалишад бүхэсоюузна социалис мүрысөөндэ оролсоод, 1975 ондо бултадаа үнеэн бүриһөө дундаж зэргээр 4.900 килограмм һү һааха уялга абанхай. Тиигэжэ үсэгэлдэр үсөөхэн хүнэй амжаһан түйлалта мүнөө бүхы коллективэй түйлалта болоно.

Ажалай бүтээсэ социалис мүрысөөнэй шухала зүйл мүн. Хэрбээ манай республикын промышленна предприятинуудта ажалай бүтээсэ 1960 ондо 1.8 процентээр дээшэлээ һаань, 1974 ондо 4.3 процент болоһон юм. Тиихэдэ һүүлэй 4 жэлэй туршада республикын промышленностиин гаргаһан продукциин хэмжээн 30.1 процентээр нэмээ.

Манай республикын промышленна предприятинуудые техническэ талаарнь зэбсэгжүүлгэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын гол нүхэсэл болоһон байна. «Теплоприбор» заводой жэшээ дээрэ энээниие харахада болоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ тус заводто автомат ба хахад автомат лининүүд тодхогдоо, үйлэдбэриин технологи наринжуулагдаа. Дүрбэн жэлэй туршa соо тус завод үйлэдбэриингээ хүсые хоёр дахин ехэ болгоо. Үйлэдбэриие техническэ талаарнь зэбсэгжүүлгын ашаар завод иимэ хүсэтэй болоһон байна бшуу.

Республикымнай промышленность научно-техническэ дэбжэлтын туһаламжаар дүрбэн жэлэй туршада хэдэн миллион түхэригэй продукци түсэбһөө үлүү үйлэдбэрилжэ шадаа. Мүрысөөнэй ашаар продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэрилһэн продукциин өөрын үнэ сэнгые доошолуулха, продукциин шанар һайжаруулха арга олдоһон байна.

Гэхэтэй хамта үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ, социалис мүрысөөе саашадань хүгжөөхэ асуудалда юһэдэхи табан жэлэй туршада ехэ анхарал хандуулагдаа. Үйлэдбэриин ашаг үгэсые дээшэлүүлхын, продукциин шанар һайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ социалис мүрысөөн айхабтар ехэ үүргэ дүүргэнэ. Республика доторнай өөрын табан жэлэй түсэб абаха, коллективүүдэй талаһаа угтамжын түсэб баталан абаха ушар улам дэлгэрээ. Энэ талаар «Электромашина» заводой коллективые абажа харая. С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Москвагай «Динамо» заводой жэшээгээр ажалай сагые гамтайгаар гаргашалхын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл эндэ эхилээ бэлэй. Мүнөө тус заводой хүдэлмэришэн бүхэн өөрын 5 жэлэй түсэб баталан абаад, тэрэнээ дүүргэхын түлөө үсэд нэтэрүүгээр ажаллана.

Тус заводой хүдэлмэришэдэй 99 процентнь хүбиин ба бригадна социалис мүрысөөндэ оролсонхой. Тиихэдэ 890 хүдэлмэришэн, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшад, коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ, мүн 25 бригада, 14 участок коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Түсэбөө, социалис уялгануудаа дүүргэдэггүй нэгэшье хүдэлмэришэн, нэгэшье бригада тус заводто үгы.

«Электромашина» заводой 21 хүн мүнөө 5 жэлэйнгээ түсэб дүүргээд байна. Үшөө 204 хүн В. И. Ленинэй түрэһөөр 105 жэлэй ойн үдэр болотор табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ уялга абанхай.

Мүрысөөнэй дүнгүүд үдэр, һара бүри гаргагдана. Мүрысөөндэ илагшадта дамжуулгын тугууд, вымпелнүүд, мүнгэн шангууд барюулагдана. «Мэргэжэлнингээ талаар эрхимлэгшэ» гэһэн нэрэ солодо хүртэхын түлөө мүрысөөн завод соо хүндэтэй юм. Мүрысөөнэй дүнгүүдые олондо соносхохо хэрэг эндэ һайнаар табигданхай. Дүнгүүдэй самбар дээрэ ямар бригада, ямар участок мүнөө түрүүлжэ ябанаб гэжэ харуулагданхай байдаг. Социалис мүрысөөнэй ябаса ханын газетэдэ гаргагдадаг, суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг, радиогоор дамжуулагдадаг. Мүрысөөе һайнаар хүтэлбэрилхын тула мастернууд, технологууд ба экономистнуудһаа бүридэһэн комплексно бригаданууд байгуулагданхай. Эдэ бригаданууд, социалис мүрысөөе эмхидхэхэ талаар инженернүүд, заводской комитет социалис мүрысөөнэй асуудал эрхилдэг байна. Продукциин шанар һайжаруулхын түлөө заводой коллектив эбсэшэгүйгөөр тэмсэнэ. Заводой хахад продукциинь шанарай тэмдэгтэйгээр тушаагдана, тэрэшэлэн үйлэдбэрилһэн продукциин 90 процентнь бусаалтагүйгөөр тушаагдана. Тус завод гүрэндэ продукци худалдаха 1975 оной 1-дэхи кварталай түсэб 102.3 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 85 мянган түхэригэй продукци абаа.

Хүгжэнги социализмын шатада мүрысөөнэй ленинскэ гол ёһо гуримууд — дүнгүүдыень олондо соносхохо, дүнгүүдыень сасуулха, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ гэһэн үүргэтэй. Ямар аргаар амжалта түйлагдааб, ямар шэнэ зүйл хэрэглэгдээб гэжэ ажалшад мэдэбэл, эрхим дүнгүүдые түйлаха, хүсэ шадалаа туршаха эрмэлзэл хүн бүхэндэ түрүүлдэг байна.

В. И. Ленинэй заапанай ёһоор, социалис мүрысөөн — ажалшадые үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ хабадуулха, түсэбүүд, уялганудай дүүргэлтые шалгадаг арадай хиналтын зэбсэг, дутуу дунданууд болон бюрократизмтай тэмсэхэ ябадалые үргэдхэхэ нүхэсэл мүн. Экономико, политика, хүмүүжүүлгэһээ гадуур бүхы общественна шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ мүрысөөн айхабтар ехэ удха шанартай гэжэ В. И. Ленин тоолодог байгаа.

Социалис мүрысөөн нийтын үйлэдбэриин хүгжэлтые түргэдхэхэ зуураа, хүдэлмэришэдые мэргэжэл шадабариин, соёл культурын болон үзэл сурталай талаар хатуужалгада ехэ эрилтэ табидаг болоо.

Гэхэтэй хамта, социалис мүрысөөе заримдаа ёһын тэдысэ эмхидхэгдэдэг ушар дайралдана. Жэшээлхэдэ, ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө хүдэлөөндэ хоо һоор һайрхаха, хүнэй нюдэ далдалха гэһэн зүйлнүүд дайралдадаг. Энэмнай социалис мүрысөөнэй уг удхада оройдоошье таарахагүй ябадал болоно.

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түсэб даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөнэй эршэ үдэр бүри шангадана. Байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэбүүдые республикымнай ажалшад амжалтатайгаар дүүргэбэ. Энэ амжалтада социалис мүрысөөнэй хубита ехэ.

Социалис мүрысөөн тухай ленинскэ һанал бодолнууд шэнэ общество байгуулха хэрэгтэ социальна ехэ удха шанартай байһан зандаа. Багша Ленинэй заабариие бодотоор бэелүүлэн, манай Коммунис парти социалис мүрысөөнэй хүгжэлтэдэ тон ехэ анхарал хандуулһаар хандуулхашье.

В. БИТУЕВ,
Буряадай багшанарай институдай доцент.

ЭМХИТЭЙ ҺАЙНААР ҮНГЭРГЭХЭБДИ

Манай Железнодорожно районой авиационно, локомотив-вагон заһабарилгын заводуудай, «Теплоприбор» заводой коллективүүд Москвагай түрүү предприятинуудай үүсхэлые дэмжэн, В. И. Ленинэй түрэһөөр 105 жэлэй ойдо зорюулһан коммунис субботник үнгэргэхэ тухай түрүүлэн дурадхаһан байна. КПСС-эй райкомой бюро энэ үүсхэлыень дэмжээ.

Субботник үнгэргэхэ районно штаб байгуулагдаад, эмхидхэлэй болон бусад асуудал хаража үзэгдөө. Районой промышленна бүхы предприятинууд, организацинууд болон эмхи зургаанууд субботник тушаа хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэжэ, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд бэлдэгдээ. Коллективүүдһээ ороһон мэдүүлгэнүүдэй ёһоор, 70 мянган хүн коммунис субботнигто хабаадаха юм.

Манай промышленна предприятинууд 420 мянган түхэригэй промышленна продукци үйлэдбэрилэн гаргаха гэжэ тухайлнабди. Тэрэнэй 80 мянган түхэригынь табан жэлэй жасада оруулагдаха. Ганса «Теплоприбор» заводой коллектив 43 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ, тэрэнэй 3,5 мянган түхэригые табан жэлэй жасада оруулха гэжэ шиидээ. Тиихэдэ бусад промышленна предприятинууд субботнигой үдэрэй тодорхой түсэб табинхай.

Барилгын организацинуудай коллективүүд үндэдэ ба тусхай һургуулинуудай студентнүүдтэй хамта ажаллажа, 100 мянга гаран түхэригэй хүдэлмэри хэжэ дүүргэхээр хараална. Зарим предприятинууд, тэрэ тоодо Улаан-Үдын хирпиисын завод, Улаан-Үдын ТЭЦ, мүнөөнһөө ажаллажа, субботнигто хубитаяа оруулжа эхилээ.

Тодорхойлон хэлэбэл, коммунис субботнигые олоной хабаадалгатайгаар, эмхитэйгээр үнгэргэхэ хүсэлэнтэйбди.

Г. КРАСИКОВ.

Коммунис ажалай түрүүшын ошоной бадарһанһаа хойшо 56 жэл үнгэрөө. Энэ үедэ социалис мүрысөөн олон шата дамжажа гараа. Тиин мүрысөөнэй түүхэ, шатануудые тоолохо зорилго эндэ табигданашьегүй. Имагтал эндэ юу тэмдэглэхээе һананабши гэхэдэ, манай экономикын хүгжэхэтэй хамта хүн зоноой мэдэрэл, оюун бодол улам дээшэлнэ, нийтын харилсаанууд улам дээдэ шатада гарана. Энэ ушар хүдэлмэришэдэй политическэ эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлнэ. Энээндэ жэшээ дурдаһуу.

Коммунис субботник тухай асуудал цехүүдэй партийна суглаанууд дээрэ зүбшэбэл, болоотой һэн гэжэ цехүүдэй партийна организацинуудай секретарьнарта һанамжа оруулһан байгаабди. Энэ асуудал бүхы цехүүдэй партийна суглаан дээрэ зүбшэгдөө. Тиигэхэ мүртөө 4-дэхи цехэй хүдэлмэришэд иимэ үүсхэл гаргаһан байна гэбэл: В. А. Лысенкын даадаг бригада субботнигой үдэр ажалай хоёр нормо дүүргэхэ гэхэ гү, али хэрбээ юрын үдэр нэгэ блок хабсардаг һаа, энэ үдэр хоёо блок суглуулха хүсэлэнтэй ажалдаа гараба. Мүн гурбадахи слесарьнүүдэй бригадын гэшүүд 8 час соо хэхэ ажалаа 5 час соо бүтээхэ үүсхэл гаргаа. Хүдэлмэришэдэй үүсхэлые заводой бусад коллективүүд бултадаа дэмжээ. Доторойнгоо арга боломжонуудые элирүүлээд, сүм хэрэглэжэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын тулада эрмэлзэхэ гэшэ социалис мүрысөөнэй али тухай элсүүлхы хүсэтэй байһые харуулжа байна.

Коммунис субботнигой үдэр манай заводой хүдэлмэришэд олон мянган түхэригэй продукци гаргаха юм. Энэ хадаа табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй жасада ороходо байна. Энээнтэй хамта социалис мүрысөөн тухайда хэдэн үгэ хэлэлтэй.

Хүдэлмэришэдэйнгөө дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөе эмхидхэхэ хэрэг улам һайжаруулха гэжэ оролдогдоно гэшэ. Нийтын шэнэ ёһоной харилсаанай — мүрысөөнэй оншо аргануудые, элсүүлхы хүсые, сүм хэрэглэхэ гэжэ оролдонобди.

Манай заводой хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргадаг гурим тогтоогдонхой. Мүрысөөнэй дүримые тон нарилжа зохёоһон байнабди. Илангаяа урмашуулгын хэмжээнүүдые наринаар хараалнабди. Хэрбээ энээнэй урда тээ завод сөөгоо түрүү һуури эзэлээ һаань, шан үгэдэг ушар байгаа. Энэ ушарые зүбшэжэ, хэлсэжэ үзөө һэмди. Юуб гэхэдэ, ямаршье шан хадаа (мүнгэн гү, али мүнхэ дурасхаалай зүйл гү — хамаагүй) моральна айхабтар ехэ удха шанартай ха юм. Тиимэһээ шан гээшые онсо шалгарһан хүнүүдтэ үгэдэг болонхойбди. Энээнтэй хамта 13-дахи салин тухай хоёр үгөөр хэлээ.

ЭДЭБХИ ҮҮСХЭД ХҮСЭ

Энэ салин болбол хүдэлмэришэнэй жэлэй туршада һайнаар хүдэлмэрилһые гэршэлһэн баримта мүн болоно. Тиимэһээ манай заводто 13-дахи салингые хамтаараа хубаадаг гурим бии болонги. Заводой партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд энээндэ хабаадалсадаг. Һайнаар хүдэлһэн хүн һарын салин сүм абадаг юм. Нийтын журам эбдэгшэд 13-дахи салинһаа хаһагдадаг хуулитай.

Социалис мүрысөөндэ илагшадые урмашуулха хэмжээнүүд олон. «Мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэг бии. Табан жэлэй үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада эрхим амжалта түйлаһанайнгаа түлөө судна хабсаргагша, цехэй партийна организациин секретарь В. В. Минин Ажалай Улаан тугай орденоор, мастер Н. О. Захаров мүн лэ энэ орденоор, судна хабсаргагша Н. А. Корытов «Ажалай габьяагай түлөө» медаляар шагнагданхай «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар слесарь Г. М. Лебедев шагнагдаа.

Мүрысөөнэй дүримэй ёһоор ажалай ветеран гэһэн нэрэ зэргэ олгогдодог юм. Заводтоо 25 жэлдэ (бүһэгэйшүүлдэ), 20 жэлдэ (эхэнэр хүдэлмэришэдтэ) таһалгаряагүйгөөр хүдэлһэн хүдэлмэришэдтэ иимэ нэрэ зэргэ олгогдодог байна. Арбан жэлһээ дээшэ заводто хүдэлһэн хүдэлмэришэдтэ мүн шан үгтэдэг юм.

Хүдэлмэришэдэй тус тустаа абаһан 5 жэлэй түсэб ехэ удха шанартай юм. Юуб гэхэдэ, хүдэлмэришэн бүхэн табан жэлэй түсэбэй ямар һарын тоогоор хүдэлжэ ябанабиб гэжэ толи мэтэ хара… жа байдаг. Партийна … заци энэ асуудалые анхаралдаа байлгадаг. Партийна бюро дээрэ … асуудалые зүбшөө… Илангаяа 5-дахи цехэ… дэлмэришэнэй хубиин … жэлэй түсэб дүүргэх… һайнаар табигданхай. … ран хүдэлмэришэд … гээ 5 жэлэй түсэб … Судна хабсаргагшад …

миров, В. В. Минин, … дир В. А. Лысенко бол… сад табан жэлэйнгээ … ри түрүүлэн дүүргээ. … Лысенкын бригадын … ран хүн 10-дахи таба… лэй түсэбөөр хүдэлмэ… байна.

Продукциин шанар … сөөнэй дүримдэ онсо … ээлдэг байна. Эрхим … тай продукци гаргаһана… түлөө хүдэлмэришэд … дээрээ үшөө нэмэлтэ … ри процентээр абадаг … 120 хүдэлмэришэн … та хүүлэнгүй продукци… хэ тушаадаг өөһэдөө … рай тамгатай.

Манай завод хүүргы… мэр хэрэгсэлнүүдые … даг заводой хүдэлмэри… тэй мүрысөөнэй догово… таланхай. Хоёр коллекти… дэй түлөөлэгшэд уул… договор баталангаа … бэеынгээ ажалтай та… һан, байнад. Манай … гаргадаг продукциһаа … дуур 1975—1976-… онуудай туршада БАМ-… хяа — абарга хүсэтэй … нуудые гаргажа үгэхэ … тойбди. Эды шэнээн ехэ … жээнэй хүдэлмэри хэхы… лада судна хабсарха — … тан томо байшангай ба… дүүргэгдэжэ байна. Энэ … рилгые субботнигой … ашаглалгада үгэхэ … бдн.

Һайн шанартайгаар, … гаргашатайгаар ехэ … ци гаргаха гэһэн уяа… манай заводой хүдэлмэ… ажаллажа байна.

Е. КОРЯГИН…
Улаан-Үдын су… бүтээлгын завод… партийна организац… секретарь…

2700 ХҮН ХҮДЭЛМЭРИЛХЭ

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай коллектив апрелиин 19-дэ болохо Ленинскэ коммунис субботнигто эдэбхитэйгээр бэлдэжэ байна. Субботнигой үдэр тус комбинадай 2.700 хүн габшагайгаар хүдэлхэ юм. Тэрэнэй 1500 хүниинь станогууд дээрэ хүдэлхэ. 250 хүн туһалбариин ажалда, бусадынь предприятиингаа байра байдалые болбосон түхэлтэй болгохо, хашаа соогоо модо, сэсэг тарилгада бэлдэхэ, тариха, һуулгаха болоно.

Энэ үдэр субботнигто хабаадагшад 700 мянган т… гэй товарна продукци — … метр бүд нэхэжэ гарга… рэ үдэрэй хүдэлмэриин … хүлһэнэй мүнгэн зөөри … юһэдэхи табан жэлэй … оруулагдаха юм.

А. БАБУШКИ…

ТҮРҮҮ ХОНИШОДОЙ ОТАРАДА

Хоринн аймагай Хүрбын совхоздо хонидой түл абалга дүүрэнтэжэ байнхай. Ахалагша хонишон Цыденжап Балдандоржиев, тэрэнэй туһалагша Александр Вахрушевай даадаг эхэ хонидой бригада мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Хонидой түл абалгын түлэг дунда, хонишодой 470 хониһөө 435 хурьга абаад байхада, тус отарынхид «Эхэ хонидой түрүү отарын хонишодто» гэһэн дамжуулгын вымпелдэ хүртөө һэн. Хонидойнгоо, мүн хурьгадайнгаа хойноһоо оролдосотой һайнаар харууһалһанайнь ашаар тэдэнь һайн тамиртай үбэлжэжэ байна. Туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарангүй, хонишод бүрншье оролдосотойгоор ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хүрбын совхозой ахалагша хонишон Цыденжап Балдандоржиев хонидтоо набшаһата тэжээл үгэхээ бэлдэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ПРОПАГАНДИСТНУУДАЙ ҺУРАЛСАЛ

КПСС-эй Ахын райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинет пропагандистнуудай ээлжээтэ семинар һаяхан үнгэргэбэ.

Политическэ гэгээрэлэй кабинедэй методическа соведэй түрүүлэгшэ, «Малшан» гэжэ газетын редактор К. Д. Тулуев «Өөрөө һураха гээшэ политическэ һуралсалай ашаг үрые дээшэлүүлхэ гол арга» гэһэн элидхэл хэбэ.

Дүнгүүдые гаргалгын хэшээлнүүдые бэлдэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ методикын асуудалнууд тухай райкомой партийна гэгээрэлэй кабинедые даагша Е. Д. Цыремпилун хөөрэжэ үгөө.

РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдтэ, нютагай Соведүүдтэ үнгэргэхэ һунгалтануудтай дашарамдуулан, партийна эхин организацинуудай пропагандистнууд ба агитаторнуудай зорилгонууд тухай аймагай Соведэй гүйсэдкомой секретарь Д. Д. Ошоров дэлгэрэнгыгээр тогтобо.

Пропагандистнууд дүй дүршэлөөрөө андалдаа.

Политическэ гэгээрэлэй кабинет соо Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда совет арадай илалта туйлаһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан выставкэ эмхидхэгдэһэн байгаа.

Ц. ЦЫБДЕНОВ.
манай штатнабэшэ корр.

АМЖАЛТА—ОЛОНОЙ ОРОЛДОЛГОҺОО

Улаан-Үдын электро-заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд механическа цех соогоо сугларба. Заводой коллектив түгэсхэхы жэлэй түсэбые уридшалан түгэсхэхын түлөө тэмсэл улам шангадхажа байна.

Юһэдэхи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргээд, 1976 оной түсэбөөр ажаллажа байһан эдэбхитэд заводто олон. 1974 ондо Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан, КПСС-эй гэшүүн, механическа цехэй таблагша Михаил Белославович Кадан энэ жэлдэ 60 наһа хүрэбэшье, урданайхидаал адли ажаллаһан зандаа. Гагнуургшадай бригадир, комсомолец Василий Ястребцов юһэдэхи табан жэлэй эхинһээ хойшо жэл бүри түсэбтэ даабаряа үлүүлэн, дүүргэжэ, нёдондо жэлэй эхинһээ 1976 оной түсэбөөр ажаллажа байнхай.

КПСС-эй гэшүүн, электрообмотчигууд А. М. Котельников, партбюрогой гэшүүн Д. Л. Кожевников, слесарь П. Ф. Мязин болон бусад табан жэлэйнгээ түсэб баһал дүүргэнхэйнүүд.

Бага вольтно аппаратура хабсаруулагшадай бригада шударгы габшагайгаар ажаллана. П. А. Архипенко тус бригадые хүтэлбэрилдэг. Энэ багахан коллектив ажалай үльгэр жэшээ харуулжа, коммунис ажалай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Мүнөө тус бригада 1976 оной даабаряар ажаллана.

Наука техникын түйлалтануудые үйлэдбэридэ түргөөр нэбтэрүүлхэ тон шухала. Гансал эрхим шанартай продукци гаргаха гэһэн үүсхэл Москвагай Автозил гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллектив гаргаһан байна. Энэ үүсхэлые халуунаар дэмжэһэн электро-заһабарилгын заводой коллектив арга боломжоёо, бү… сэсэ тоолжо үз… дукци үйлэдбэрил… жэлэйнгээ түсэбые … 20 болотор дүүргэ… социалис уялга аба…

Тиихэдэ түсэбһөө … нэгэ миллион т… продукци гаргаха, … ган түхэригэй това… дукци худалдаха, … вольтно 60 мянган … аппаратура хүдөө … барилгануудта … гээд абаһан уял… хэлэгдэнэ.

Л. КОВАР…

СОВЕТ АРАДАЙ АГУУЕХЭ БААТАРШАЛГА

Коммунис общество байгуулгада, фашизмда ба милитаризмда эсэргүүгээр арадуудай тэмсэһэн эб найрамдалай, демократиин, эрхэ сүлөөгэй уг зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ совет арад түхэтэ ехэ амжалтануудые түйлан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда түйлагдаһан илалтын 30 жэлэй ойе угтажа байна.

1941—1945 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда совет арадай ба эдэнэй Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түйлаһан илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан научна конференци апрелиин 17-до Совет Армиин Түбэй байшангай Улаан тугта зал соо нээгдээ. Совет сэрэгэй элитэ мэдээжэ начальнигууд, эрдэмтэд, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай сэрэгэй түүхэшэд тэрээндэ хабаадана.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр, Советскэ Союзай маршал **А. А. Гречко** сугларагшадаар халуунаар угтагдан, конференци нээгээ. Фашис Германи 30 жэлэй урда тээ һамна бута сохигдожо, үгы хэгдээ һэн гээд тэрэ хэлэбэ. Германиин фашизмтай тэмсэлдэ бодоһон арадуудай илалта түйлаха зам ута, хүшэр бэрхэшээлтэй байгаа. Дайнай түрүүшын үдэрһөө эсэс болотор нь совет-германиин фронт дэлхэйн хоёрдохи дайнай гол фронтнь байһан юм. Олон тоото байлдаануудта, тулалдаануудта Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд дайсанай гол хүсэнүүдые һамна бута сохижо, сэрэгэй техникын ба зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй диилэнхи хубиинь һандааһан байгаа. Энэнь дэлхэйн хоёрдохи дайнай бүхы ябасада шиидхэхы нүлөө үзүүлжэ, илалта түгэсөөр дүүргэхэ арга олгоһон юм.

Советскэ Союзай алдарта ленинскэ Коммунис парти дайнай бүхы үе соохи тэмсэлэй, илалтын хүтэлбэрилхы, зоригжуулхы хүсэн болоһон байна. Тэрэ зэргэнүүдэйнгээ эбдэршэгүй бата хэрэм байһые, агуухэ коммунис үзэл сурталда хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байһые элирхэйлээ.

Совет арадай, эдэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түйлаһан илалта бүхы дэлхэй дээрэ түйлай ехэ удха шанартай байна гээд министр тэмдэглээ. Эрхэ сүлөө, бэеэ дааһан байдал, социализм ба хүгжэлтэ дэбжэлтэ тээшэ тэрэ олон оронуудта зам нээһэн байна.

Саашадаа А. А. Гречко ингэжэ хэлээ:

— Манай конференциие нээхынгээ урда тээ Таанадта, хүндэтэ нүхэдүүд, конференцидэ хабаадагшадта, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда эдэбхитэйгээр хабаадагша, армиин генерал Леонид Ильич Брежневһээ үнэн зүрхэнэй халуун амаршалга хүргөөд, аша үрэ ехэтэй ажал хүдэлмэридэтнай һайниие, танай ажал ябуулгада ехэ амжалтануудые, элүүр энхэ ябахые хүсэнэб.

Эдэ үгэнүүдыень сугларагшад нэрьемэ удаан үргэлжэлһэн альга ташалтаар угтаба.

СССР-эй Наукануудай академиин президент **М. В. Келдыш** сугларагшадта хандан, амаршалгын үгэ хэлэбэ. Манай илалтын һүр жабхалан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ хэмжээгээрээ тодорхойлогдохоһоо гадна, хүгжэлтэ дэбжэлтын хуби заяан тухай, мүнөөнэй ба ерээдүйн үетэнэй хуби заяан тухай асуудалые энэ дайнда шиидхээ гээд тэрэ мэдүүлээ.

Фашизмые бута сохиһан бүгэдэ арадай агууехэ хэрэгтэ совет эрдэм наука ехэ туһа хүргэһэн байна гэжэ Наукануудай академиин президент тэмдэглэбэ. Дайсанай харата муухайгаар добтолон ороһон түрүүшын үдэрнүүдһээ хойшо оронойманай эрдэмтэдэй научна шэнжэлгэнүүд фронтын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан табигдаһан байгаа.

СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент, академик **П. Н. Федосеев** «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда Советскэ Союзай түйлаһан илалтын бүхэдэлхэйн түүхэтэ удха шанар» гэһэн элидхэл хэбэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда совет арадай гаргаһан шэн габьяата баатаршалгын ямар юумэнһээ үндэһэтэй байһан тухайда дэлгэрэнгыгээр тогтон хэлэхэдээ, совет нийтын, гүрэнэй байгуулалта, совет арадай морально-политическэ нэгэдэл илалтын гол, шиидхэхы эшэ үндэһэн болоһон байна гээд тэмдэглээ.

«Совет Армиин ба Далайн Сэрэгэй Флодой Главна Политическэ управлениин начальник, армиин генерал **А. А. Епишев** «Коммунис парти — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда совет арадай ба эдэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй илалтые зоригжуулагша, эмхидхэгшэ» гэһэн элидхэл хэбэ. Совет арадай илалта түйлалгада партиин дүүргэһэн шиидхэхы үүргэ тухай, тэрэнэй идейно-политическэ, эмхидхэлэй хүсэн тухай хөөрэһэн байна.

СССР-эй Министр… Соведэй Түрүүлэгш… логшо, СССР-эй … түрүүлэгшэ Н. К. … «1941—1945 онууд… ороноо хамгаалгын … дайнда фашис Ге… илалгада совет эд… дүүргэһэн үүргэ … элидхэл хээ.

ВЛКСМ-эй ЦК-… дэхи секретарь … жельников, дайна… нуудай Совет ком… рүүлэгшэ армиин … П. И. Батов, ДО… ЦК-гай түрүүлэгш… циин маршал А. … рышкин конферен… үгэ хэлэбэ.

Москвагай, … областиин ажалша… нэһөө — Социали… Геройнууд В. С. … скнй. О. П. … совет сэрэгшэдэй … —авиационно пол… дир полковник Г. … тов конференциде … шадые амаршал… лис оронуудай де… дай үмэнэһөө — … сэрэгүүдэй полко… зяк конференцид… һан байна.

Удаань секци… дани эхилбэ.

Научна конфер… лиин 18-да хүдэл… гэлжэлүүлээ.

БУРЯАД ҮНЭН
Арадай хиналта

ҮШӨӨ ҺАЙНААР АЖАЛЛАХАБДИ

Үнгэрэгшэ жэлдэ совхозоймнай хүдэлмэришэд амжалта туйлаа. Үбһэ тэжээлээр дутамаг байбашье, мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха арадай ажахын түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Тиигэжэ совхоз тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ 68.000 түхэригэй сэбэр олзо оруулһан байна. Ажалай энэ амжалтада арадай хинагшадай оруулһан хубита ехэ байха.

Совхозой һаалиин, шубуунай фермэнүүдтэ, отара, тракторна таряан ажалай бригада, ороohоной склад, МТМ болон үйлэдбэриин эгээн харюусалгатай участок бүридэ хиналтын постнууд байгуулагданхай. Тиихэдэ хабарай тарилгын, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын үедэ саг зуурын постнууд эмхидхэгдэдэг. Бүхыдөө энэ хүдэлмэридэ 60 гаран хүн хабаадуулагдана. Тэдэнэр бусадта ажалай жэшээ харуулан хүдэлдэг, сэхэ сэбэр зантай, журам һайнтай, урагшаа һанаатай хүнүүд. Жэшээнь, А. М. Петровагай хүтэлбэрилдэг постын гэшүүд фермэдэхи ажалые өөһэдынгөө нарин хиналта доро абанхай. Үбһэ тэжээл гаргашалгын, нарай үнеэдые зүбөөр һааха, ажалай журам сахиха гэхэ мэтэ асуудал наринаар шалгажа байдаг. Ушар иимэһээ энэ фермын коллектив жэлэй эхинһээ хойшо хоёр һарын туршада үнеэн бүриһөө 463 килограмм һү һаажа, аймагай 24 фермэнүүд соохоо эрхимлэнэ. Тиихэдэ нүхэр Петрова энэ үе соо үнеэн бүриһөө 673 килограмм һү һаагаа.

И. М. Носковой хүтэлбэрилдэг хиналтын постын гэшүүд хабарай хүдэлмэридэ оньһон техникэ бэлдэлгын хүдэлмэри һаяхан шалгахадаа, олохон дутагдалнуудые элирүүлһэн байна. Энэ асуудал механизаторнуудай суглаан дээрэ зүбшэгдэжэ, дутагдалнууд усадхагдаа. Мүнөө трактор, тарилгын агрегадууд заһабарилагдажа дүүрэнхэй.

Бүлэгэйхид үнгэрһэн жэлдэ, энэ жэлэй хоёр һарын туршада 18 шалгалта хээ. Мүн ажалшадһаа ороһон арба гаран гомдол, мэдүүлгэнүүдые шалгаһан байна.

Совхозой хиналтын бүлэг өөрынгөө ажалые парткомой хүтэлбэри доро ябуулдаг. Квартал бүхэнэй түсэб парткомой заседани дээрэ харагдажа, тэндэ баталагдадаг. Бүхы ажалнай эрхим һайнаар ябана гэжэ хэлэхын аргагүй юм бэзэ. Тээмэндэ манай ажал аймагай хиналтын комитедэй заседани дээрэ харагдажа, дутуу дунданууд элирүүлэгдээ.

Хиналтын бүлэгэй мүнөө жэлдэ бэелүүлхээр хараалһан хэмжээ ябуулга аймагай хиналтын комитедтэ һайшаагдаа. Хараалһанаа бодото дээрэнь дүүргэхын тулада бидэнэр үнэн зүрхэнһөө оролдохобди. Юуб гэхэдэ, табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ совхозоймнай хүдэлмэришэд гүрэндэ 15.000 центнер таряа, 3100 центнер хартаабха, 3.000 центнер овощ, 15.000 центнер һү, 12250 центнер мяха худалдаха гэһэн түсэбтэй. Иимэ ехэ зорилго бэелүүлгэдэ бүлэгэй гэшүүд өөһэдынгөө хубита оруулха байха.

С. ВОЛОДИН,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ.

ТҮГЭС БЭЛЭН

Хүдөө ажахын техникэ заһабарилха хүдэлмэриие түргэдхэхэ хэрэг эгээл шухала асуудал болоно. Сэлэнгын аймагай ажахынууд ямар байдалтайгаар хабарай тарилгые хэр угтахаяа байнаб?

Оньһон техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха хүдэлөөндэ оролсоһон Сэлэнгын совхозой механизаторнууд һайн үрэ дүн туйлажа, хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха гэжэ оролдоно. Тэдэнэр бригадна — узловой аргаар заһабарилгаяа ябуулжа, 62 тракторнуудаа түгэс бэлэн болгоо. Мүн сеялкэнүүдээ, бэшэшье хүдөө ажахын машина зэмсэгүүдээ заһабарилжа дүүргээ. Хуушанай механизатор Ваткрай Валеев, дүй дүршэлтэй токарь Александр Сенокосов, аккумулятор заһагша Николай Андреев даажа байһан ажалдаа нарин нягтаар хандадаг, үдэр бүриингөө даабариие холо үлүүлэн дүүргэдэг тула хамта хүдэлдэг нүхэдтөө хүндэтэй болонхой. Мүн механизатор Минвалит Халиулин хүдөө ажахын машина заһабарилга дээрэ онсо шалгарһан байха юм.

Механизаторнуудай мэргэжэл олон залуушуул шудална. Совхозой МТМ-эйн дэргэдэ Сэлэнгын СПТУ-гай филиал нээгдэнхэй. Эндэ хорёод хүбүүд һурана. Механизаторнуудай һуралсалда хабаадагшад хамтын байраар хангагданхай, МТМ-эйн дэргэдэ хүдэлмэришэдэй столово хүдэлнэ. Механизаторнуудай кадрнуудай һуралсалай хэшээлнүүдые совхозой инженернүүд, агрономууд, механигууд үнгэргэдэг.

Сэлэнгын аймагай бусад ажахынуудта техникэ заһабарилга ямараар ябуулагданаб, механизаторнуудай кадрнуудые бэлдэхэ хүдэлмэри хэр эмхидхэгдэнхэйб гэжэ тобшохоноор хэлэхэ хэрэгтэй.

Техникэ заһабарилха хүдэлмэри Химнын, Сүхын совхозуудта, «Эрдэм» колхоздо илангаяа унжагайруулагдана. Жэшээнь, Сүхын совхоздо 14 гэнжэтэ тракторай оройдоол долоониинь заһабарилагданхай, мөөртэ тракторай заһабарилга мүн лэ дүүрээдүй. «Эрдэм», ХХ партсъездын, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудта, Сүхын совхоздо плуг, сеялкэ болон бусад машинануудай 70—80 процент заһабарилагдаа.

Сэлэнгын аймагта уһа бүлэдэг 22 станци, газар уһалха 42 түхеэрэлгэнүүдэй заһабарилга үшөө дүүргэгдээгүй. Аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй мастерскойнуудта заһабарилагдаһан мотоорнууд даншье муугаар заһагдажа, удаан хүдэлэнгүй эбдэршэнэ. Аймагай зарим ажахынуудта заһабарилагдаһан техникэ муугаар хадагалагдана, «Эрдэм» колхоздо «СЭП-3,6» маркын шэнэхэн сеялкэнүүдэй шүрэбүүд мушхагдажа абташанхай, 1973 ондо бүтээгдэһэн ДТ-75 маркын тракторай мотоор Сүхын совхоздо задалагдашанхай, ехэнхи частьнуудынь дутуу, суглуулжа болохоор бэшэ.

Аймагай колхоз, совхозуудта 170 механизаторнууд дутахаар хараалагдана. Гансахан Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 40 механизаторнууд дутална. Аймагай механизаторнуудай оройдоол 35 процентнь нэгэдэхи, хоёрдохи классай мэргэжэлтэй.

Байгша ондо урдахи жэлнүүдтэ орходоо һураггүй ехэ таряалан дээрэ тарилга хэгдэхэ байна. Хүдөө ажахын техникые хэр зэргэ, ямар шанартайгаар бэлдэһэнһээ тарилгын ябаса, тэрэнэй шанар дулдыдаха гэжэ мэдэжэ байбашье, дээрэ хэлэгдэһэн ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд мүнөө болотор зохихо хэмжээ абанагүй.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ хараалһан зорилгонуудаа, социалис уялгануудаа бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада Сэлэнгын механизаторнууд үсэд шангаар хүдэлхэ ушартай. Энээнтэй дашарамдуулан, техникэ заһабарилгые шанартайгаар дары дүүргэжэ, хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха хэрэгтэ Сэлэнгын аймагай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд гол анхаралаа табиха уялгатай.

Н. ГВОЗДАРЬКОВ,
Сэлэнгын аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭХЭ

һүүлэй хэдэн жэлэй турда республика доторнай гасуур боложо, газар таалангай ургасада ехэ тойтатаһан байна. Олохон агууд, колхозууд, совхоуд ороohо таряа, хартаабовощ абаха, гүрэндэ худаха дүрбэн жэлэйнгээ сэб дүүргэжэ шадаагүй.

Тиимэһээ энэ жэл баян гаса абажа, гүрэндөө хүажахын продуктнуудые алдаха табан жэлэйнгээ сэб сүм дүүргэхэ тон шуа зорилго республикыай ажалшадай урда тадана. 1975 ондо гүрэндэ мянган тонно, тэрэ тоо 31 мянган тонно түсэбһөө уур ороohо, 31,5 мянган нно хартаабха, 30 мянган нно овощ худалдахаар раалагдана.

Хараалагдаһан энэ зогонуудые амжалтатайар бэелүүлхэ арга боломнууд манай республикын ахынуудта гүйсэд бии шэ. Ганса үнгэрөөшэ жэл лхоз, совхозууднай 18,8 нган гектар шэнэ ба боро ар хахалжа, тарилгынгаа май 1014 мянган гектар отор үргэдхөө. Тиихэдэ алгададаг газарай талмай 1,1 мянган гектарта хүр...

Үндэр ургаса абахын түтэмсэхэ харюусалгатай хабарай тарилга ойртожо байна. Энэ шухала хүдэлмэриие саг соонь һайн шартайгаар үнгэргэлгэдэ нютагай хүн бүхэн, тоодо арадай хинагшад хүсэ шадалаа зорюулуялгатай. Нэн түрүүн хай тарилгада бэлэдхэлые хаанагүй түргэноөр хэрэгтэй.

Мүнөө хүдөө нютаарадай хинагшад колсовхозуудай, «Сельтехникын» нэгэдэлэй мастерскойнуудаар, тоор ябажа, трактор машинануудай заһабарилгын, хүрэнгэ сэбэрлэлгын ар шалгана. Шалгалтын элирүүлһэн дутуу дунуудые усадхаха шухала хэмжээнүүдые абана.

талаар Зэдын, Бэшүүрэй, Түнхэнэй, Сэлэнгын аймагуудай арадай хиналтын комитедүүд нилээд хүдэлмэри ябуулһан байна. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын аймагай арадай хиналтын комитет Кировэй нэрэмжэтэ совхозой үрэһэ хүрэнгэ шалгажа үзөөд, заседани дээрээ харалсаа. Тарилгын үрэһэ бэлдэхэ, сэбэрлэхэ түсэб дүүргэлгэ дээрэһээнь агроном семеновод ажалһаа гаргуулаа, главна агрономынь нэгэ һарынгаа салингһаа хаһагдаа.

Үшөө нэгэ жэшээ. Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой главна инженер нүхэр Аюров хабарай тарилгын бэлэдхэлэй хүдэлмэри тон һулаар хүтэлбэрилөө. Зэдын аймагай арадай хиналтын комитет колхозой главна инженерые, МТМ-е даагшые шангаар зэмэлээ.

Хурамхаанай аймагай арадай хинагшад хабарай тарилгын бэлэдхэлдэ анхаралаа ехээр хандуулаа. Тэдэнэр колхоз, совхозуудаараа ябажа, трактор, машинануудай заһабарилга ходо шалгажа, шухала хэмжээнүүдые абажа байгаа. Тиимэһээ мүнөө аймагта трактор заһабарилха түсэб 113 процент дүүргэгдэнхэй.

Харин тиихэдэ Загарайн, Прибайкалиин аймагуудта миил 57—78 процент дүүрэнхэй. Трактор заһабарилгын хүдэлмэри Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын аймагуудай колхоз, совхозуудта баһал удаанаар ябажа байнхай.

Хабарай тарилгын хүдэлмэри ойртобошье, зарим аймагуудта плуг, сеялкэ, хартаабха һуулгаха машинанууд заһабарилагдажа дүүргэгдээгүй байха юм. Энэ хүдэлмэри илангаяа Загарайн, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Зэдын, Хэжэнгын аймагуудта хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Республикымнай зарим колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хабарайнгаа тарилгада һайн шанартай үрэһэ бэлдэхэ хэрэгтэ анхаралаа гүйсэд табинагүй. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй аймагай ажахынуудта I ба II классай нэгэшье центнер үрэһэн байхагүй.

Тарилгын хүдэлмэридэ бэлдэхэ хэрэгтэ байгаа дутуу дундануудые дары усадхахын тула арадай хинагшад, постнууд, гол бүлэгүүд, комитедүүд эрид хэмжээнүүдые абаха ёһотой. Трактор машинануудай заһабарилгын, үрэһэ хүрэнгын бэлэдхэлгын хажуугаар, тарилгын хүдэлмэриин түсэб, агрегадуудай участогууд дээгүүр ябаха маршрут табигдажа, бригада, звено бүхэндэ хүргэгдөө гү гэжэ тэдэнэр һонирхохо уялгатай. Түлишэ, тоһодолгын материалнуудые, запчастьнуудые асаржа байһые ходо шалгажа байха хэрэгтэй.

Хабарай тарилгын үедэ трактор, машина, агрегадуудые хоёр халаанда хүдэлгэхын тула механизаторнуудые эртэнһээ бэлдэхэ асуудалда зарим тээ хэмжээн абтанагүй. Тиимэһээ арадай хиналтын гол бүлэгүүд, комитедүүд, колхозуудай правлени, совхозуудай дирекци болон парткомуудтай хамта механизаторнуудые эртэнһээ оложо табиха талаар ехэхэн ойлгууламжын, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха зорилготой.

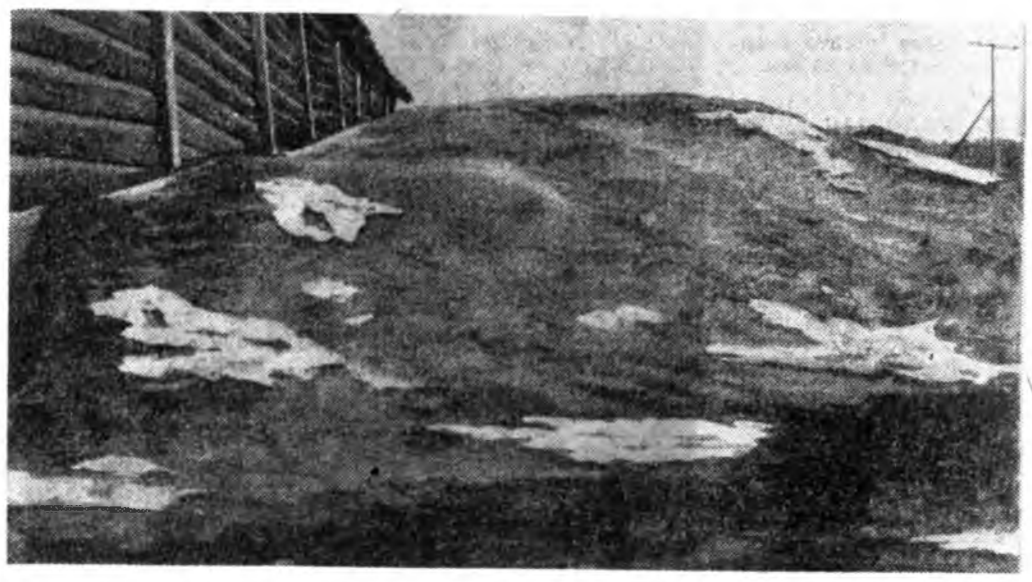
Мүнөө республика доторнай таряалан ба сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ габшагай хоёр һара үнгэргэгдэжэ байна. Энэ үе соо республикымнай колхоз, совхозууд таряалангай ба сабшалангай газар һайжаруулха талаар юу хэнэб, наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ хэды шэнээн асаржа, хэр зүбөөр тэндэ гарганаб, луго-мелиоративна отрядууд ямар ажал хэнэб гэхэ мэтэ асуудалнуудаар арадай хинагшад, тэдэнэй постнууд, бүлэгүүд, комитедүүд үдэр бүри һонирхожо, һайнаар хүдэлхэ бодото хэмжээнүүдые абажа байха уялгатай.

Таряалан ба сабшалан газарые уһалха хэрэгтэ ехэ анхарал табигдаха бологдоно. Уһалууриин барилганууд, гидро-техническэ түхеэрэлгэнүүд саг болзортоо заһагдажа бэлэн болгогдохо ёһотой. Гол горхон, нуур сөөрэм дээрэ насосно станцинуудые табяад, урдань уһалагдадаггүй таряанай, сабшалангай, бэлшээриин газар дээрэ уһа гаргаха хэрэгтэй.

Республикымнай олонхи ажахынуудай газар һалхинда үлеэгдэжэ, уһанда нуража муудадаг гээшэ. Тэрэнтэй тэмсэхэ талаар зарим тээ мүртэй юумэн хэгдэнэгүй. Тиимэһээ газар элдүүрилхэ, хүрьһыень һайжаруулха техникэ заримдаа дуталдана, буруугаар хубаагдана. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэл Хурамхаанай аймагта үгтэһэн КПЭ-3,8 маркын культиваторнууд бүхыдөө Хурамхаанай совхозой полевой стан дээрэ буулгагдаад, бүхэли жэлээ тэндээ хэрэглэгдэнгүй хэбтээ гэжэ тэндэхи арадай хинагшад элирүүлээ һэн.

Хабарай тарилгын эхилхэтэй сасуу арадай хиналтын гол бүлэгүүд, комитедүүд, звено, бригада, отделени бүхэндэ саг зуурын постнуудые байгуулаад, поли дээрэ хэгдэжэ байгаа хүдэлмэриин шанар, механизаторнууд ямар байра байдалда байнаб, эдеэ хоолоор, соёл культурын, медицинын талаар хэр зэргэ хангагданаб гэжэ шалгажа, дутуу дундануудынь усадхахын тула шухала хэмжээнүүдые абажа байха уялгатай.

И. ЗИНЧЕНКО,
республикын арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

ХҮР САҺАН ДОРО...

Һаяхан Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозоор ябажа, оньһон техникын заһабарилгаар үрэһэ хүрэнгэ бэлдэлгээр һонирхоһон байнабди.

...Чисаанын совхозой хоёрдохи отделениин ороohоной тоог. Хуушаршаһан складууд. Энэ тоог дээрэ эзэн бии юм гү, али үгы гү гэжэ даб дээрэ ойлгохонь бэрхэтэй. Халуун намарһаа нааша 570 центнер шэниисэ саһан доро дарагдажа, борбилоо болон бусад шубуудай хоол боложо, һалхи шуурганда үлеэлгэжэ, шорой тооһондоо даруулжа хэбтээ.

— Хүрэнгынгөө ороohо хэзээ тарилгын шанарта хүргэхэбтэ? — гэжэ тоогые даагша Петр Борисович Нестеровһээ асуухада:

— Ороohо сэбэрлэхэ оньһон техникэ, хороншье мүнөө дээрээ үгы байнал даа, — гэжэ харюусаа.

Ороohоной тоогһоо саашаа хорёод метр алхалаад гуршагты. Эбдэрхэй комбайн, трактор болон хүдөө ажахын хуушарһан техникэ гуримгүйгөөр хаягданхай. Тэрэ олон түмэр түдэгэ соо шэб шэнэ, сэл хүхэ үнгэтэй үбһэ һэлидэг түхеэрэлгэ хайща хэрэгээр хаяатай.

С. ОЧИРОВ.

Советскэ Союзай ажалшад! Ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө хүдэлөөе ургэнөөр хүгжөөгты! Ниитын зөөриие нангинаар гамнагты, арьбадхагты! Түүхэй эд, түлишэ, электрын элшэ хүсэ, түмэр болон бусад материалнуудые алмахые оролдогты!

(1975 оной Майн 1-дэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряануудһаа).

ХАМТЫН АЖАЛАЙ ВЕТЕРАН

Иннокентий Демидович Попов түрэһэн нютагтаа хамтын ажал эмхидхэлсэһэн түрүү хүнүүдэй нэгэн юм. Ажалай ветеран үндэр наһатай боложо, амаралтада үнн гараһаншье һаа, арбан нэгэн жэлэй туршада колхозой шалгалтын комиссиие даана. Хамтын ажалда бүхы һанал сэдьхэлээ табидаг Иннокентий Демидович «Сибиряк» колхозойнгоо Түнхэнэй отделениин арадай хинагшадай бүлэгые даажа ябана.

Колхозой ветерануудай нэгэн И. Д. Поповой ажалайнь ута зам тухай хөөрэжэ үгэмөөр гээд эндэ һанагдана.

1931 он ябажа байгаа бэлэй. Энэ үедэ хаа хаанагүй хамтын ажал эмхидхэгдэжэ, хүдөө ажахын түрүүшын артельнүүд республика доторнай бии болгогдожо байһан үе һэн. Нютагайнь зон хорин долоотой Иннокентий Поповые «Индустрия» артелиин түрүүлэгшээр һунгаа бэлэй.

— Абар табар үмсын ажахынуудые нэгэдүүлжэ томодхоходоо, гэшүүн бүхэндэ хамтын ажалай ямар туһатай байһые нютагаймнай эдэбхитэд хөөрэжэ үгэдэг байгаа. Өөһэдынгөө зэргэдэ дунда шадалтай таряашадые олоор оруулхын тула тэдэнэртэй ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг һэмди, — гээд, Иннокентий Демидович хөөрэнэ. — Хамтын ажалай түрүүшын бураздаа... Ургаса хуряалга... Эдэ бүгэдэ шухала хүдэлмэриие богонихон болзорто, һайн шанартайгаар дүүргэхын тула артелиимнай гэшүүд урма баяртайгаар ажаллажа, хэһэн, бүтээһэн ажалайнгаа дүн согсолходоо, олоной хүсэнэй ямар ехитой байһые мэдэрээ бэлэй.

Он жэлэй үнгэрхэ бүри артелиин экономико улам бэхижээ. Колхознигуудай ажабайдал һайжараа. Түрүүшын түсэбтэ табан жэлэй туршада хүдөө нютагуудта трактор, машинанууд олоор эльгээгдэжэ, МТС-үүдэй эмхидхэгдэжэ байһан үедэ нютагай түхэл шарай танигдашагүйгөөр хубилаа гэжэ тэрэ үеын хүнүүд һайн мэдэхэ байха.

Шунахай дайсад манай Эхэ орондо харата муухайгаар добтолжо, арад зоной амгалан ажал таһалдуулба гэһэн сошордомо дохёо сахилгаан түргөөр тараа бэлэй. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай түрүүшын үдэрһөө таряашад бүхы хүсэеэ фронтдо гэһэн уряа доро ажалаа эмхидхэжэ, үдэр бүриингөө даабаринуудые холо үлүүлэн дүүргэхын түлөө хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр ороһон юм.

1941 ондо Иннокентий Демидович «Большевик» колхозой түрүүлэгшээр һунгагдаа. Энэ ажахыда жэл хахад хүдэлһэнэйнгөө удаа нүхэр Попов сэрэгэй албанда абтаа. Коммунист И. Д. Попов Забайкальска округой тусхай частьда алба хэһэн. Тэрэ япон империалистнуудые бута сохихо байлдаанда эрэлхэг зоригтойгоор хабаадажа, дайгаа даралсаад, түрэл нютагаа бусажа ерээ бэлэй.

Нютагайнь зон Иннокентий Демидовичые колхозой түрүүлэгшээр дахин һунгаа. Тэрэ үеын ажал тухай тэрэ ингэжэ хөөрэнэ:

— Дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ эхэнэрнүүд маанадай хэжэ байһан ажалые мнай нэрэтэй солотойгоор үргэлжэлүүлжэ шадаа. Фронтһоо бусаһан сэрэгшэд түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, арадай ажахые һэргээхэ тэмсэлдэ жагсаһан гээшэ.

Иннокентий Демидовичэй хамтын ажалда бүхы шадабаряа гаргаһан хадань, нютагайнь зон хүндэлдэг, «манай Демидович» гэжэ хэлсэдэг заншалтай. Үнэн сэхэ коммунист И. Д. Попов партиин даалгаһан хүдэлмэридэ үнэн сэхээр хандадаг, үгэһэн даабариинь болзор соонь дүүргэдэг хүнүүдэй тоодо орохол ёһоороо ородог. Тэрэнэй хүтэлбэрилһэн ажахы республика дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ онсо шалгаржа, түрүүшүүлэй тоодо оло дахин ороһон байха.

Ажалай ветеран мүнөө 70 наһатай болобошье, гэртээ минн һуудаггүй, түрэл ажахыдаа туһалһан зандаа.

И. ФЕДОРОВ
Түнхэнэй аймаг.

ЭМХИДХЭЛЭЙ ЭРШЭ ХҮСЭН

...эр хоногой үнгэрхэ бүри ...эй механизаторнуудай ...салгатай хаһа — ха... тарилга ойртожо бай...

...агай олон тоото ура... инагшад оньһон техни... заһабарилгын шанарта анхаралаа хандуулна. ...шад заһабарилгын ду...нуудые дары усадха... удал ажахынуудай хү... лэгшэд болон мэргэ... урда табина. Энэ хүдэлмэриин шанар ...гада ажахынуудай хинагшадай гол бү... түрүүлэгшээр, постын эдэбхитэйгээр хабаа... ехэ туһа хүргэһэн бай... эндэ онсо тэмдэглэ... хэрэгтэй.

...арай тарилгада хүдэл... оньһон техникын шалгалтада «Дружба» ...ой арадай хинагшад Б. Будаев, Н. Ш. Со... А. В. Филиппов гэг... эдэбхитэйгээр хабаадаа. ...ноор хэлэхэдэ, ажа...нэй арадай хинагша... бүлэгүүд, постнууд ... үедэ заһабарил... хүдэлмэридэ эдэбхитэй... хабаадажа, механиза...дай ажалда нилээд ...гэһэн байна.

...раль, март һаранууд... хиналтын коми... колхоз, совхозуудай ара...нагшадай гол бүлэг постнуудтай хамта энэ шухала хүдэлмэриин хэр ябажа байһые хэдэн дахин шалгаа. Шалгалтын дүн механизаторнуудай хамтын суглаанууд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй аймагай зүблөөнүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Шалгалтада хабаадагшад зарим ажахынуудта байһан дутагдалнуудые түргэн усадхаха асуудал хүтэлбэрилэгшэдэй урда табяад, хараалагдаһан хэмжээнүүдэй хэр дүүргэгдэжэ байһые саг үргэлжэ хинана.

«Дружба» колхозой механизаторнууд оньһон техникэ заһабарилха хүдэлмэриие февралиин 15-да дүүргэхэ тухайгаа аймагайнгаа таряашадта мэдээсэһэн юм. Тэрэнэй гаргаһан үүсхэлые аймагай ажахынуудай механизаторнууд үргэнөөр дэмжэһэн байна.

Аймаг дотороо үүсхэл гаргаһан ажахын ажал, хэрэг тухай, эндэ тобшохоноор хөөрэжэ үгэлтэй. Энэ ажахын механизаторнууд трактор, хүдөө ажахын машина заһабарилха хүдэлмэреэ түрүүшын үдэрһөө эмхитэйгээр ябуулжа, хэлэһэн үгэеэ бодото дээрэнь бэелүүлхын тула оролдоо. Заһабарилагшадай ажал зүбөөр эмхидхэжэ, тэдэнэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ шадаһанай ашаар тус ажахы абаһан уялгаяа болзорһоо урид дүүргэжэ шадаа. Колхозой түрүүлэгшэ С. Г. Цыренов, парткомой секретарь А. В. Вахрамеев, ахамад инженер Ю. П. Спиридонов гэгшэд заһабарилгада хүдэлжэ байһан механизатор бүхэнэй урда тодорхой уялга табижа, тэдэнэй хүдэлмэриие һайжаруулха талаар тодорхой хэмжээ дары абаһан байна.

Энэ ажахы оньһон техникэ заһабарилха хүдэлмэреэ бүри шэнэ жэлэй урда дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэһэн юм. Эндэхи механизаторнууд мүнөө үедэ үбһэ хуряалгада хүдэлгэгдэхэ техникэеэ түгэс бэлэн болгоод, комбайн, жаткануудаа заһабарилжа захаланхай.

«Юбилейный», Нарһатын, «Комсомольский» совхозууд, «Коммунизм» колхоз трактор, машинаяа заһабарилжа дүүргэнхэй. Шэнээр эмхидхэгдэһэн Тулдуунай совхоз һайнаар түхеэрэгдэһэн МТМ үгы байбашье, механизатор бүхэнэй оролдоһоной ашаар энэ хүдэлмэреэ болзорһоо урид, һайн шанартайгаар бүтээжэ шадаа. Аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэл тус ажахыда ехэ туһа хүргөө гэжэ эндэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Гэбэшье Нисэнгын, «Улаан Туяа» совхозуудта, «Победа» колхоздо энэ шухала хүдэлмэри бирагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй гэжэ шалгалтада хабаадагшад зааһан байна. Эдэ ажахынуудта заһагдаһан трактор болон бусад техникын шанар муу.

Арадай хинагшад тоһо түлишын материал, хабарай тарилгада хэрэгтэй хүрэнгын ороohоной шанар тухай, механизаторнуудай һуралсал ямараар эмхидхэнэб гэһэн асуудалаар һонирхоһон байна.

Хабарай тарилгын үедэ аймагай ажахынуудта 2.100 тонно түлишэ хэрэгтэй. Мүнөө оройдоол 600 тонно асаргданхай. Түлишэ шэрэхэ хүдэлмэри илангаяа «Победа», «Дружба» колхозуудта, Витимэй, Нисэнгын совхозуудта муугаар эмхидхэгдэнхэй.

Механизаторнуудай һуралсал «Дружба», «Коммунизм» колхозуудта, «Юбилейный» совхоздо һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Харин Нарһатын, Яруунын, Тулдуунай, Нисэнгын совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хүдэлмэриие тоонгүй орхижорхёо гэхэдэ, алдуу болохогүй.

А. ДЫМЧИКОВ,
Яруунын аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО — ХИЛЫН СААНАҺАА

ВЕНЭ

Венэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй амжалтын түлөө

ТАСС

Түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо тухай хөөрэлдөөнүүдэй гурба һарын турша соо үргэлжэлжэ байһан табадахи шата эндэ дүүрэбэ. Майн 15 болотор хөөрэлдөөнүүдтэ забһарлал соносхогдоо.

Совет делегациин толгойлогшо О. Н. Хлестов, США-гай делегациин толгойлогшо С. Резор һүүлшын пленарна заседани дээрэ үгэ хэлэбэ. Заседаниин һүүлээр пресс-конференци үнгэргэгдэжэ, ПНР-эй түлөөлэгшэ Т. Струляк, Голландиин түлөөлэгшэ де Фос Ван Стейнвайк үгэ хэлэхэдээ, хөөрэлдөөнүүдэй үнгэрһэн шатын дүнгүүдтэ сэгнэлтэ үгэһэн байна.

Түбэй Европодохи сэрэгэй шахардуу шанга байдалые һуларуулхын тула социалис оронуудай делегацинууд хөөрэлдөөнүүдэй үеэр ехэ хүсэлэл оролдолго гаргаба. Эдэнэр бүтэмжэтэй һайн шэнэ хэдэ хэдэн дурадхалнуудые оруулаа.

ДЕЛИ

Делидэ уулзалга болобо

ТАСС

«Танай агуу ехэ оронтой Инди бата хани барисаатай, харилсаа холбоотой юм. — гэжэ Индиин премьер-министр Индира Ганди СССР-эй Верховно Соведэй делегациие эндэ угтан амаршалхадаа хэлэбэ. — Совет парламентска делегациин хани ёһоной албанай хэрэгээр манайда ерэлгэ хоёр оронэй хани барисаае, харилсаа холбооe саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ һайнаар нүлөөлхэ байна гэжэ тоолоноб».

Советскэ Союзай хани ёһоной туһаламжаар манай орон урдаа табиһан зорилго тээшээ найдамтайгаар дабшажа ябана. Энээнэй ашаар Индиин экономико хурдан түргөөр хүгжэжэ байна гээд Индира Ганди мэдүүлээ. Уласхоорондын оршом соо Советскэ Союзтай хамта дабшажа, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулхын, Ази түбидэ, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэхэ байнабди гээд премьер-министр түгэсхэлдөө хэлэбэ.

Совет делегациин толгойлогшо, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо, Казахай ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ С. Б. Ниязбеков үгэ хэлэхэдээ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай үмэнэһөө премьер-министр Индира Гандида амаршалга хүргэбэ.

НЬЮ-ЙОРК

Урда Вьетнамдахи байдал

ТАСС

Ехэ буугай абяанай нээрхэнь Сайгондо улам элеэр дуулдана. Урда Вьетнамай Бьенхоа гэжэ авиабазые Арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд ехэ буугаар гурбадахи үдэрөө буудажа байна. Сайгон хотоһоо оройдоол 22 километртэ байдаг энэ бааза бүрин һандаагдаа.

Сайгонһоо зүүгээр 60 километртэ байдаг Сюанлок гэжэ транспортна шухала узел шадар шанга байлдаанууд болоно. Сүлөөрэлгын хүсэнүүд Сайгон ба Сюанлок хотонуудые холбоһон нэгэдэхи харгын 25 километрэй участогые эзэмдээ.

Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй частьнуудай добтолгодо нютагай хүн зон туһална. Олон общинануудта восстани боложо, тэрээндэ хабаадагшад засаг гартаа абаа.

БАНГКОК

ПНОМПЕНИИЕ СҮЛӨӨЛБЭ

ТАСС

Апрелиин 17-ой үглөөгүүр Камбоджын патриотическа хүсэнүүд ороной ниислэл — Пномпень хотые бүрин сүлөөлбэ. Пномпениие эзэмдэхэ ябуулгануудые хүтэлбэрилһэн арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ахамад командалагша Кхиеу Самфан буу зэбсэгүүдээ хуряажа, Камбоджын национальна нэгэдэмэл фронтын тала руу дары орохо уряатайгаар дахуулнуудай армиин бүхы офицернүүдтэ, солдадуудта хандаһан байна. Түбшэн даруу, аалин намдуу байхыень тэрэ хүн зониие уряалаа.

Эртэ үглөөгүүр сүлөөрэлгын Информациин министерствын байшангые эзэлээд, сэрэгэй хунтын радио станциие буляан абаһан байна. Хунтын түлөөлэгшэ бэеэ тушааһан тухайдаа үглөөнэй 7 часта соносхобо. Бэеэ тушааһанай сагаан тугууд хаа хаанагүй мандуулагдаба. Дахуулнуудай армиин солдадууд, офицернүүд зэбсэг хэрэгсэлнүүдээ хаяад, хэшартай болошоһон хубсаһаяа тайлаба. Үглөөнэй 9 час багаар патриотическа сэрэгүүд эсэргүүсэлтын һүүлшын хүсэнүүдые даража, хотые бүрин мэдэлдээ абаһан байна.

Хэдэн арбаад мянган зон үйлсэ гудамжануудта гаража, сүлөөлэгшэдые халуунаар амаршалаа. Хотодо бүгэдэ ниитын баяр зугаа дэлгэрбэ. Сүлөөлэлгэдэ зорюулагдаһан асари ехэ митинг үдэрынь Пномпеньдэ болобо.

Дахуулнуудай правительствын премьер Лонг Борет, сэрэгэй хунтын толгойлогшо генерал Сак Сутсакхан вертолетдо һуужа, Пномпеньһээ зугадаа гээд гадаадын агентствэнүүд мэдээсэнэ.

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ

- Уран зохёолшо А. А. Бальбуров тухай.
- Уран шүлэгэй долгин.
- Элдэб һонин.

РЕСПУБЛИКЫН ШАНГАЙ ЛАУРЕАДУУД

АЖАБАЙДАЛЬҺАА ҺАБАГША ТАТАН...

1.

УРАН ЗОХЁОЛШО Африкан Андреевич Бальбуровай номуудые манай уншагшад һайн мэдэхэ ёһотой. «Зэдэлээтэ зэбэнүүд» гэжэ романай, олон тоото рассказ, туужануудай, «Хубисхалай дүлэн соогуур» гэһэн зүжэгэй автор А. А. Бальбуровай зохёохы ажалай, ажабайдалай зам уташье, һониншье байха юм.

Түрүүшын табан жэлэй дүүрэхэ үедэ арбан гурбатай Африкан Бальбуров П. Постышевой нэрэмжэтэ фабрично-заводской училищида һурахаяа ороо. Һүүлдэнь Улаан-Үдын ПВЗ-дэ ажаллаа. Багшаар хүдэлөө. Улаан Армиин зэргэдэ алба хэһэ. «Правда», «Бурят-Монгольская правда» газетэнүүдэй редакцида хүдэлөө. Харин 1961—1974 онуудта «Байгал» журналай ахамад редактораар хүдэлбэ. Богонёор хэлэхэдэ, журналистын хүнгэн бэшэ замай амта шүүһэ һайса таняа.

Африкан Бальбуровай түрүүшын рассказ 1938 ондо толилогдоо һэн. Тэрэ үеһөө хойшо Африкан Бальбуров уран зохёолшын, журналистын гуурһа хурсаар барижа ябана.

Уран зохёолшын эгээл томо бүтээлнүүдэй нэгэн — «Зэдэлээтэ зэбэнүүд» гэжэ романай үйлэнүүд Октябриин революциин урда тээхэнэ, 1916 оной нажар эхилнэ. Заха холын заахан буряад һууринда болоһон үйлэ ушарнууд энэ зохёол соо эли тодоор, үнэншэмөөр харуулагданхай.

Нютагай баян Ханта, муу муухай һанаатай, бөө Пилу болон ангиин бусад дайсадай хорото ябуулганууд, аашанууд уншагшадые зэбүүрхүүлнэ. Үгытэйшүүлэй түлөөлэгшэд Ута Мархаас, Ахмет гэгшэдэй образууд үнэншэмэ тодоор зураглагданхай.

Революционер Савелий Кузнецов, буряад интеллигенциин түлөөлэгшэ Михаил Дорондоев гэгшэдэй ажал ябуулга тухай үргэн, эли тодо зурагууд уншагшадай нюдэндэ харагдахадал гэнэ.

Революциин урда тээхи Буряад ороной байдалые һайнаар, үргэнөөр харуулһан энэ роман манай литературын хүгжэлтэдэ онсо һууриияа эзэлнэ гэжэ дэмы бэшэ тэмдэглэгдээ һэн.

«Хубисхалай дүлэн соогуур» гэһэн зүжэг соогоо А. Бальбуров Эрхүү хотын большевигүүдэй эрэлхэг тэмсэл харуулна.

Үшөө Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай урда тээ уран зохёолшо нилээд олон рассказуудые бэшээ. «Тужа соо», «Сафар Мосесянай баатаршалга», «Майорчик», «Калевала», «Связист», «Һүүлшын һүрэлгэ» болон бусад рассказуудынь Улаан Армиин сэрэгшэдтэ зорюулагданхай. Богонёор хэлэхэдэ, уран зохёолшо А. Бальбуров Буряад оронойнгоо баатар хүбүүд тухай олон зохёол бэшээ. Домогто партизан Гүржап Очиров тухай «Ажаһуухые захирнаб» гэһэн номые поэт Данри Хилтухинтай суг бэшээ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Африкан Бальбуров олон туужануудые бүтээһэн юм. Жэшээлхэдэ, «Байгалай эрьедэ ажаһуунабди». «Чау-чау» «Сагаан һара» болон бусад.

Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулжа, «Арбан хоёр һара» гэһэн ном уран зохёолшо бэшэбэ. Энэ номойнгоо түлөө республиканска шанда хүртэбэ ха юм.

2.

РЕСПУБЛИКЫН шанда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй арадай уран зохёолшо Африкан Андреевич Бальбуровые хани халуунаар амаршалаад, хэдэн асуудалтайгаар тэрээндэ хандабабди.

Асуудал: Танай бэшэһэн «Зэдэлээтэ зэбэнүүд» гэжэ романаар уншагшадай олон конференци болоһон байна. Тэрэ зохёолойнгоо үргэлжэлэлые автор бэшэнэ гү гэжэ олон уншагшад һонирхоно.

Харюу: Инмэ асуудалнуудтай бэшэгүүд намда олон ерэдэг юм. Мүнөө би тэрэ романайнгаа хоёрдохи номые бэшэжэ дүүргэбэб. Тэрэмни «Табан хуһанай дэргэдэ» гэжэ нэрэгэй юм. Энэ зохёол доторхи үйлэнүүд 1925 оной үеэр болоно.

Түрүүшын коммунанууд тухай манай буряад уран зохёолдо үшөөл багаар бэшэгдэнхэй гэжэ һананаб. Тинмэһээ би энэ ном соогоо түрүүшын коммунануудай байдалые, ангиин дайсадтай болоһон тэмсэлые харуулхые оролдооб.

Асуудал: Танай ямар шэнэ номууд хаана, хэды хэһэгээр гаража байнаб?

Харюу: 1973—1974 онуудта Москва хотодо гараһан «Сагаан һара», «Хани бэрисаан, хани нүхэсэл» гэһэн номуудыем уншагшад мэдэнэ ёһотой. Мүнөө жэлдэ Москвагай «Современник» хэблэлээр повесть болон рассказуудайм ном толилогдохо. Тиихэдэ энэ жэлэй май соо «Советская Россия» хэблэлээр «Арбан хоёр һара» гэжэ номни олон мянган хэһэгээр хэблэгдэн гарахаар хүлеэгдэнэ.

Асуудал: Зохёохы ажалайтнай түсэбүүд ямар гээшэб? Шэнэ ямар зохёол бэшэнэбта?

Харюу: «Зэдэлээтэ зэбэнүүд» гэжэ романайнгаа гурбадахи ном бэшэхэ түсэбтэйб. Барилгашад тухай очеркнуудай ном бэлдэжэ байнаб.

1656 ондо Ангарын, Үнгын үгытэй буряад, ородуудай хэһэн восстани намайе һонирхуулна. Үшөө тиихэдэ үгытэйород, буряадууд хамтаржа, баяшуул, ноёдуудай урдаһаа тэмсэл хэдэг байгаа бшуу.

Минии зохёохы ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, республикын шан олгоһондонь үнэн зүрхэ сэдьхэлһээ баясажа, КПСС-эй обкомдо, республикын Министрнүүдэй Советдэ, үргэн олон уншагшадтаа ехэ баясхалан хүргэнэб.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

ТҮГЭСХЭХЫ ЖЭЛЭЙ УРЯАЛ

Табиса хараагаймнай одон —
Тажага улаан Хуша модон
Тэнгэри өөдэ титим оройгоороо,
Газар руу гасуу үндэһөөрөө
Тахим үенүүдээр һалаатана,
Табан жэлнүүдээр залаатана —
Табин алдын Хуша модон
Табан жэлэймнай жэгүүрэй һодон.

«Хэбэд ууланууднай хэжэмтэй,
Хэжэм дээгүүрээ һэмжэтэй,
Һэмжэн дээгүүрээ эмээлтэй,
Эмээл дээгүүрээ бүүргэтэй,
Бүүргэ дээгүүрээ бүгтэргэтэй,
Бүгтэргэ соогоо хүнэһэтэй,
Хүнэһэнинь һамарта Хуша модон —
Хүн шубуудай хурдан һодон...» —
Инлэһэн үльгэрэй энэ эхин дуун;
Инмэ үльгэрнүүд хэдэн зуун.
Инлүүр дээрэһээнь эшэ татажа,
Ирагуу дуунай мүшэ залажа,
Ирайһан Хушын изагуур хадхатар.
Ирагар һалаагайнь үзүүр тулатар
Бүлбосорһон борбоосгойень түүнэм,
Болошоһон һамарыень сэмэнэм.

Тажага улаан Хуша модоной —
Табин үе табан одоной
Тахим бүрнинь аялга гэгшэл;
Түрүүнэйхинь — түлэблэхы жэл,
Хоёрдохинь — хурдадхахы жэл,
Гурбадахинь — шидхэхы жэл,
Дүрбэдэхинь — тодорхойлхы жэл,
Табадахинь — түгэсхэхы жэл.

Партиин табиһан табан жэлнүүды —
Партиин табиһан тахим үенүүды
Солоёо ниидхүүлһэн совет арад зон —
Алдараа суурхуулһан ажалшан олон
Хам орожо габшагайшалан дүүргэнэ,
Дам дабшажа угтуулан үлүүлнэ...
Парти габьяаень шагналаар харюулна,
Парти саашадань халуунаар уряална!

* * *

Шэнэ жэлэй шэжэмтэ үдэрнүүдэй
Шэмэг болоһон Уряалай үгэнүүдэй
Шэмэтэ удхыень сэмэжэ эндэ
Шэбшэн һуунам Байгалай эрьедэ.
Үдэшын шанга баргажан-жабарта
Үргэеэ хүлдөөд саһаар даханам
Омолн губшаха соолгын амһарта
Онтохон-үбэлэй зураглал харанам:

...Эрьеын үндэр тэбсэг дээрэһээ
Эгсэ урдаһаам Хуша һарбайна,
Олон дабхар орой дээрэһээ
Одо мүшэдые сасаргаана;
Тураг шубуудай жэгүүрэй һодон —
Тужа ,хабсагайн Хуша модон
Мүшэн өөдэ мүргэсэ тулана,
Мүрэн далайн нэмэрсэ ургана.

Тэнгэриин зүйдэл тэбтээр соогуурнь
Тэбхэтэй бүһөөр һолонго татана,
Һамараа багсалһан борбоосгойгоорнь
Һагсайһан сэн буи угалзатана.
Үбэл зунгүй ногоон һалаадань
Үлгыдүүлнэ бэеэ баргажан булгаа,
Загал эреэн буга хаяадань
Заһана, бүлюудэнэ эбэрээ тулгаа.

Эгээл саанаханань ута һоёотой,
Элдэбын орёо эбхэлээ һорьботой
Мамонт гэжэ гү, хамартаа эбэртэй
Мантан ан гү, машинашье хэбэртэй...—

Эдэ бүгэдые элитэ үзэхэдэ
Эрэлхэг бодол энгэртэм бусална:
Баатарай нэрэ зүүлгэһэн мэтэ
Байгаали хушын соло дуудана...

* * *

Табиса хараагаймнай одон —
Тажага улаан Хуша модон
Тэнгэри өөдэ титим оройгоороо,
Газар руу гасуу үндэһөөрөө
Тахим үенүүдээр һалаатана,
Табан жэлнүүдээр залаатана
Табин алдын Хуша модон —
Табан жэлэймнай жэгүүрэй һодон.

Табин алдын Хуша модоной —
Табан жэлэй жэгүүрэй һодоной
Табадахи тахим үень хүрөө.
Түгэсхэхы үндэр жэлынь ерэә.
Партиин Уряалаар сууряатан тараад,
Партиин заабаряар мүрысэн гараад,
Байгал дээрэмнай бараалхан буугаа,
Буряад дайдаарнай бусалгаа дуугаа.

Сэнхэг гүрэмэл Сибириин зүрхэнһөө
Сэлгеэ шэрэмэл Зүлхэ мүрэнһөө
Сэхэ зүүлжээ һэтэлэн сохихо,
Сэбдэг хабсагай нэбтэлэн сорьёхо
Байгал-Амарай дабалтын харгы —
Баатар ажалай илалтын үлгы —
Нангин нуурыемнай намхайса тойроо,
Найман уулыемнай нахииса хотойлгоо,

Уужам нютагаймнай оюун эрдэни,
Уула, тайгымнай шулуун зэндэмэни
Улад зоной альгыень алталхань,
Орон түрын хүсыень шангалхань,—
Гэжэ, байгаали баяраа дэлгээгээ,
Гэрэл дулаа Ангарһаа эльгээгээ,

Бурзан сагаан бун сэнгээрээ
Булган зөөлэн тайгые шэмэглээ.
Энэл даа үльгэрэймнай эхин дуун,—
Инмэ дуунууднай хэдэн зуун:
Түсэбтэ табан жэлэй түрүү дуун,
Түрүүшынь жэлэй түсэблэхы дуун,
Хоёрдохинь — хурдадхахы дуун,
Гурбадахиинь — шидхэхы дуун,
Дүрбэдэхиинь — тодорхойлхы дуун,
Дүүргэлтынь ехэ шидхэхы дуун.

Партиин зохёоһон тайбан түсэбүүдые
Партиин хараалһан агуу үенүүдые
Солоёо замбуулинда ниидхүүлһэн бидэ

Алдараа бүмбэрсэгтэ гайхуулһан бидэ
Хам орожо габшагайгаар дүүргэнэбди
Дам дабшажа уттамжаар үлүүлнэбди
Парти габьяаемнай шагналаар харюулна,
Парти Коммунизмда халуунаар уряална.

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ХОЛБООНДО

Һаяхан уран зохёолшодой холбоондо гарагай дүрбэндэ зарлагдадаг заншалта зүблөөн болобо. Хүүгэдэй уран зохёолой секциин гэшүүд сугларжа, эдир бэшэгшэдэй республиканска зүблөөндэ хэр зэргэ бэлэдхэл ябуулагдажа байнаб гэжэ хэлсээд, поэт Жан Зиминэй шүлэгүүдые хаража үзөө.

Поэт Жан Зимин уран зохёолдо ороһоор үнинэй. Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театртa тэрэнэй пьесээр хоёр зүжэг табигдаһан юм. Мүн хүүгэдтэ зорюулжа бэшэһэн хэдэн номынь хэблэгдэнхэй. Жэшээнь, «Шаргаршад», «Аглаг талам, амар мэндэ» гэһэн номуудынь һүүлэй үедэ хэблэгдээ һэн. Мүнөө Буряадай номой хэблэл поэдэй шэнэ шүлэгүүдэй ном гаргахаар бэлдэжэ байна.

Зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаһан поэдүүд Ц-Д. Дондокова, Ц. Галсанов, Ч-Р. Намжилов, Г. Чимитов, Ц. Жимбиев гэгшэд поэдэй зохёохы ажал ябуулга тухай юрэнхы дээрэнь һайнаар хэлэхэ зуураа, тэрэнэй шүлэгүүд соо ушардаг дутуу дундануудые заажа, туһатай зүбшэлнүүдые үгэһэн байна.

Жан Зимин нүхэдэй хэлэһэн шүүмжэлэлые зүб гэжэ тоолоод, саашанхи ажалдаа дутуу дундаяа усадхаха гэжэ оролдохо байһанаа мэдүүлээ.

Хүүгэдэй уран зохёолой секциин гэшүүд удаадахи зүблөөгөө хүдөө нютагай али нэгэ һургуулида үнгэргэхэ гэжэ хэлсээ.

Ц. ДОНДОГОЙ.

И. А. КРЫЛОВ

ХУБААРИ

Басни

Хэдэн наймаашад хоорондоо
Хэлсээ, гэрээ баталаад,
Хахад жэл соо худалдаа
Хампаанидан хэбэл даа.
Обоо мүнгэ, эд бараа
Олзолоо һэн гэхэл даа.
Барнишаяа хубаахаа
Баран тэдэ суглараа һэн.
Хэрэлдээнгүй хубаари
Хэзээ хаана болодог һэм!
Шамда, намда гэлдэжэ,
Шаг шууяа табилдаад,
Хонжоо наймаашад гэнтэдэ
Хоорондоо һүгэлсэн алдаа лэ.
«Гэртнай галдуулжа байнал! —
Гэжэ газааһаа һүхирбэд. —
Эд бараагаа, мүнгэеэ
Энэ сагтаа абарыт!» —
«Бушуул тарагты, хожомынь
Булынь тоосоно бэзэбди!» —
Гэжэ нэгэн хашхарба.
«Гэнэн хүн эндэш үгы!
Тэрэ мянгыем үгэгты,
Тиихэдэтнай гарахаб», —
гээд,
Хоёрдохи наймаашан
Хойморто бүри һуушаба.
Намда багые үгөөлта,
Наашань нэмэтты!» —
гэжэ
Баһа нэгэн тэндэһээ
Бэрхирха тоеной дуугарба.
«Үгы, үгы, зүбшөөхэгүйбди!
Үшөө шамда юун дутааб?» —
Гэжэ тэндэһээ нэгэ хүн
Гэмэрэн һагад харюусаба.
Тэдэ баян наймаашад
Түймэрөөшье мартажархёод,
Айкабтараар шууябал даа,
Арсалдаба, тоосолдобо.
Зүгөөр удангүй бултадаа
Зөөритэеэ галдуушаба.

* * *

Хөөгүү байдалай, аюулай
Хэрбээ бултанда тудаа һаа,
Нэгэ амин боложо,
Нэгэдэжэ тэмсэхынгээ орондо
Байһан хүн бүхэн өөрынгөө
Барнишаа тухай бодоходоо,
Алибаа шухала хэрэгые
Алдадаг юм, унагаадаг.

ГУНГА ЧИМИТОВ буряадшалба.

Таабаринууд

Үүлэн бэшэ аад, аадарладаг,
Арит сэбэр болгодог.
(Душ).

Могой бэшэ аад, орёодог,
булай гоё болгодог.
(Хмель).

Булаг бэшэ аад, обойдог,
Булай хорон үбшэлдэг.
(Хадьха).

Үбһэн бэшэ аад, ургадаг,
Үдэр бүри хиргуулдаг.
(Һахал).

Уһан бэшэ аад, урдадаг
Ушаргүй жэжэхэн юумэл.
(Элһэн).

Б. НАМСАРАЙН суглуулба.

СССР-эй ХОККЕИСТНҮҮД ДЭЛХЭЙН, ЕВРОПЫН ЧЕМПИОНУУД БОЛОБО

ДЮССЕЛЬДОРФ. Апрелиин 17. (ТАСС-ай тусхай корр). Совет ороной хоккеистнүүд мүнөөдэр Чехословакиин суглуулагдамал командые 4:1 (1:0, 1:1, 2:0) тоотойгоор шүүхэдээ, 1975 оной дэлхэйн, Европын чемпионуудай нэрэ зэргэдэ наадаһай үшөө дүүрээдүй байхада хүртэбэ. Тиин манай команда арбан дүрбэдэхеэ дэлхэйн эрхим хоккеистнүүд гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд һүүлшынгээ наада Швециин хоккеистнүүдтэй наадаһай һүүлшын үдэр — апрелиин 19-дэ үнгэргэхэнь.

МОГИЛЕВСКО ОБЛАСТЬ. Тусхай рецептын ёһоор эндэ хуһанай шүүһэ бэлдэнэ. Хуурагдаһан ешмээнэй ороохондо гү, али сухаарида байлгагдаһан хуһанай шүүһэн ехэ амтатай, ундa хар яасатай юм. Белоруссиин лесхозууд эртэ хабар энэ ундa бэлдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Весняика» гэжэ арадай ансамблиин хатаршад Тамара Мищульскал, Юрий Шерстодутов хоёрто энэ ундан һайхашаагдана. ТАСС-ай фото.

ПАНА АБГАЙН ШАРБУУНСАНУУД

Фельетон

Аяар 24 мянга... Һы таттахай! Энэнь үшөө юун гээшэб? Хуухын үһэн үрзыхэдэл гэнэ. Багсаахада, миил хооһон тоо бэшэл ха. Юу тиимэ байхаб даа. Саарһан дансада бэшэгдэнхэй, түхэреэн тамгаар аржытар тамгалаатай ха юм. Хэрбээ тамгынь байгаа һаа, одоо айхаар, һэжэглэхээр юумэн үгыл. Тиихэдэ тамга гээшэмнай хүн бүхэндэ найдажа үгтэдэггүй ха юм.

Сэхыень хэлэхэдэ, Прасковья Павловна Вольных гербтэй тамгаар тон харюусалгатай саарһа тамгалжа байһанаа һананагүй. Хэлхеэ холбооной таһагай тамга булта һайн мэдэнэбди. Почтодонь ерэһэн гү, али нютагһаа ошохо бэшэгүүд, мүн бусадиньe саарһан дээрэ тэрээхэн модон эшэтэй тамгаяа хос байтар дараад, ямаршьегүй хүдэлжэ байгаа бэлэй... Ямаршьегүй гэжэ гү? Зүгөөр Прасковья Павловна элдэбын тамга тухай бодомжолоогүй. Улаан-Үдын аймагай Оронго нютагай хүн зон (наһатай үбгэд, хүгшэд, һургуулиин үхибүүд — хамаагүй) булта тэрэнние «Пана абгай» гэжэ нэрлэдэг, түрэл түтим шэнги һанадаг байгаа. Нютаг зоной дура сэдьхэлые эзэлхэһээ, тэдэнэй этигэл найдабарида хүртэхэһөө дэмбэрэлтэй юумэн үгы бшуу. Пана абгай энэнние һайн мэдэхэ.

Арбан долоон жэлэй саана тэрэ Оронгын хэлхеэ холбооной таһагай начальнигаар хүдэлжэ захалба. Нютагай аха заха үбгэд, хүгшэдэй орожо ерэхэдэ илдам налгайгаар угтажа, дурыень буляама дарууханаар хөөрэлдэдэг байба. Зарим ушарта уһан буряадаар дуугаржа, «Пана абгай», «Манай Пана» гэхэ мэтын нэрэ хүндэтэй болоо һэн. Иигээд лэ ямаршьегүй хүдэлжэ байгаа бэлэй. Теэд тэрэнэй сэдьхэлдэ нэгэ юумэн дуталдахадал болоно, өөрынь гараар орожо, гаража байһан мүнгэн тиимэ бэлээр үбэршэлгэдэхэгүй байба.

Аяар 24 мянга... тоогүй олон шарбуунсанууд. Инмэ ехэ тоо Прасковья Павловнагай хэлэн дээрэ ходо эрьелдэжэ, сэдьхэлыень химэлдэг болобо. Нютаг зоной этигэл найдабарида хүртэһэниинь онсо өөрын удхатай байшоо. Нэгэ мэдэхэдээ, «Пана абгай» хоёр тушаал эзэлэнхэй, дээрээ ахагүй, дороо дүүгүй юумэ хүрхыжэ һуубал даа. Ягаашье һаа мүнгэ зөөринч талаар харюусалгатай тушаал эзэлээ. Хэлхеэ холбооной таһагай начальник, үшөө тиихэдэ нөөсэлгын кассын дарга. «Хэрэгтэй юумэн минии мэдэлэй... Аманда ороход байһан юумые гэдэргэнь түлхижэ болохогүй» гэжэ бодомжолхонь тэрэшье гэлэй. Үшөө тиихэдэ үнеэхи 24 мянга тоо нюдэндэнь харагдахадал болоод, нилээдгүй хүбхэгэр зузаан шарбуунсанууд энгэр хармаандань хүбхэлзээжэ, сээжэ үбсүүень аятай зохидоор дулаасуулжа байхадал һанагдаха юм.

Найман жэлэй саана һэн ха. Октябриин 31-нэй үдэр почтын газаа хүнүүд түрисэлдэбэ. Хонишод, һаалишад, механизаторнууд... Булта салингаа абанхай, нөөсэлгын кассада мүнгөө хадагалуулха һэдэлгэтэй. Нилээд ехэ шан абаашадшье бии. Хүнүүдэй олоор суглархые тэсэмгэйгээр хүлеэһэн «Пана абгай» досоогоо бүтүүхэнөөр баясажа, үүдээ нээжэ, илдам уринаар угтаба. Дээрэ дурсагдаһан «этигэл найдабари» эгээл эндэ хэрэгтэй болобо. Мүнгэнэй кассада ороһые гэршэлһэн саарһа бэшэхээ залхуурһанһаа гү, али «Пана абгайдаа» найдаһанһаа гү, бу мэдэе, нилээд зузаантаг шарбуунсануудые хармаанһаа гаргажа урдань табяад, «энээхэнние нөөсэлгын дэбтэртэ бэшэжэрхёорой» гэжэ захяашад олон байгаа. Тиигэжэ С. гэжэ эхэнэр 1.550 түхэриг, М. гэгшэ 1967 түхэриг, А. гэгшэ 1.000 түхэриг, С. гэгшэ 4.000 түхэриг мүнгэ нөөсэлгынгөө дэбтэртэ «бэшүүлжэ», нөөсэ мүнгэтэйб гэжэ найдажа ябаа. Зуу, зуугаад түхэриг мүнгэ хадагалуулһан зониие дурдаадшье яалайбди. Тиимэ айлнууд Оронгодо захаһаа олон.

Мэхэшэ, хулгайша П. П. Вольных нөөсэлгын дэбтэртэ нилээд наринаар, тон зүбөөр бэшэһэн аад, мүнгэнэйнь оршые гэршэлһэн тусгаар саарһандань (лицевой счёт) тад ондоо хүнүүдэй нэрэ обогые бэшэдэг байгаа. Үнэн дээрээ тиимэ хүнүүд байгаа гү? Үгы. П. Вольных һанаанһаа абажа бэшээ. Теэд «Пана абгайдаа» найдажа ябаһан оронгынхид энэниинь мэдээгүй, мэдэхэшье аргагүй ябаа. Тиигээд ерэхэлээрээ, ажалшадай нөөһэн мүнгэн мэхэшэ һамганай хармаанда орожо байгаа. Мүнгөө абахаа ерээшэдтэ «өөрынгөө» мүнгэнһөө үгөөд, тэды түхэриг абаа гэжэ дэбтэртэнь бэшэхэдээ, сэдьхэлынь зободоггүй, харин бүри ехые үбэршэлһэйб гэжэ шунахайрдаг болоһон байгаа.

Тиигэжэ П. П. Вольных Оронгын хэлхеэ холбооной таһагай начальнигаар, нөөсэлгын кассын даргаар хүдэлхэ зуураа 24 мянга 178 түхэриг 67 мүнгэ үбэршэлһэн байна. Нэгэ хүн хоёр тушаал эзэлхэ ёһотой гү? Үгы. Хуулиин ёһо гурим эбдэһэн ябадал болоно. Мүнгэ зөөриин газарта иимэ юумэ огто хэжэ болохогүй. Буряадай АССР-эй нөөсэлгын кассын управлениин, мүн Улаан-Үдэ хотын түб кассын хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө энэ хэрэгтэ анхаралаа хандуулангүй, мэхэшэ П. Вольных гэгшэдэ мүнөө болотор найдаһаниинь гайхалтай.

Хабша хабшатар хабһанай забһараар гэдэгтэл, «Пана абгайн» шарбуунсанууд дан элеэр һаршаганажа, арба гаран жэлэй туршада хулгай хэһэниинь элиршэбэ. Хүнүүдые мэхэлжэ, ажалшадай нөөсэ мүнгэ үбэршэлһэн П. Вольных хуулиин зэргээр гэмээ амасаха. Энээндэнь ямаршье һэжэг түрэнэгүй. Харин хэды жэлэй туршада «Пана абгайда» найдажа, өөрынгөө нэрэ дээрэ гансашье сагаан мүнгэгүй үлэһэн хүнүүдтэ республикын нөөсэлгын кассын управлениин, мүн Улаан-Үдэ хотын түб кассын хүтэлбэрилэгшэд юун гэжэ харюусахань ааб?

В. САХЬЯНОВ, Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министерствын мүрдэлгын таһагай хүдэлмэрилэгшэ.
М. ОСОДОЕВ, манай корр.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Коммунис байгуулалтын, бата бэхи эб найрамдалай түлөө» — «Правдын» апрелиин 18-най түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһан тематическа. Материалнууд «Үгтамжын түсэб бэелүүлэгдэнэ» гэһэн гаршаг доро толилогдоно.

Гурбадахи хуудаһанда: «Совет арадай агууехэ баатаршалга» — Агууехэ Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан научна конференци тухай тоосоон.

Дүрбэдэхи хуудаһан субботын үдэртэ зорюулагдана.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республикадамнай үүлэтэйшэг байха. Байгалай урда эрьеэр, урда аймагуудай зарим нютагуудта багаханаар саһан орохо. Зүүн тээһээ һүниндөө секундын 5—10, үдэртөө 10—15 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Захааминай, Түнхэнэй, Ахын аймагуудта, Байгалай урда эрьеэр 0—3, бусад аймагуудта 6—11, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 0—2, үдэртөө 9—11 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-02381. Заказ